

ОДИТЕН ДОКЛАД

№ 0600100221

за извършен одит на отчета за изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване за 2020 г.

Настоящият окончателен одитен доклад е приет с Решение № 160 от 22.06.2021 г.
на Сметната палата (Протокол № 24)

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък на съкращенията	3
Част първа Резюме	4
Част втора Въведение	5
1. Основание за извършване на одита	5
2. Информация за одитираната организация	5
3. Одитиран период	6
4. Предмет на одита	6
5. Цели на одита	7
6. Обхват на одита	7
7. Критерии за оценка	7
8. Одитни стандарти, приложими при одита	7
Част трета Констатации	7
I. Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г.....	7
II. Структура и съдържание на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г.....	8
III. Изпълнение на бюджета на ДОО за 2020 г.....	10
1. По Раздел „Приходи и трансфери - всичко“	10
2. По Раздел „Разходи и трансфери - всичко“	14
3. Тенденция на приходите, разходите и трансферите, съгласно отчетите за изпълнението на ЗБДОО за периода 2018 г. – 2020 г.	21
4. По раздел „Финансиране“	23
5. По раздел „Дефицит/Излишък“	24
Част четвърта Заключение	25
Част пета Препоръки	26
Част шеста Отговори на одитираната организация.....	27
Опис на одитните доказателства	28

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

Съкращение	Пълно наименование
АЗ	Агенция по заетостта
ДБ	Държавен бюджет
ДДС	Данък върху добавената стойност
ДОО	Държавно обществено осигуряване
ЕИБ	Европейска инвестиционна банка
ЕС	Европейски съюз
ЕЦБ	Европейската централна банка
ЗБДОО	Закон за бюджета на ДОО
ЗНЗ	Закон за насърчаване на заетостта
ЗПФ	Закон за публичните финанси
ЗФУКПС	Закон за финансовото управление и контрол в публичния сектор
КСО	Кодекс за социално осигуряване
МЗ	Министерство на здравеопазването
МСВОИ	Международни стандарти на върховните одитни институции
МТИТС	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
МФ	Министерство на финансите
НАП	Национална агенция за приходите
НПОС	Наредба за пенсиите и осигурителния стаж
НЗОК	Национална здравноосигурителна каса
НОИ	Национален осигурителен институт
ОКИБ	Отчет за касовото изпълнение на бюджета
ПЗР	Преходни и заключителни разпоредби
ПМС	Постановление на Министерски съвет
СЕС	Средства от Европейския съюз
СФУК	Система за финансово управление и контрол
ТП	Териториално поделение
ЦУ	Централно управление

Част първа РЕЗЮМЕ

Извършен е одит на отчета за изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване (ДОО) за периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2020 г. в Националния осигурителен институт (НОИ).

Одитиран обект е отчета за изпълнението на бюджета на ДОО и състоянието на системите за финансово управление и контрол в изследваните процеси, съгласно обхвата на одита¹, които са оценени спрямо изискванията на правната рамка.

При одита е установено:

Спазени са процедурите и сроковете по изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета в Сметната палата и в Народното събрание.

По структура и показатели отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. съответства на Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване (ЗБДОО) за 2020 г. В отчета са посочени получени трансфери, разходи и предоставени трансфери, непредвидени в закона, които са в съответствие с действащото законодателство и са отчетени вярно.

Осигурителните приходи по бюджета на ДОО за 2020 г. са преизпълнени с 258 007,1 хил. лв. (3,4 на сто), което се дължи на постъпилите повече приходи от осигурителни вноски.

Отчетените неданъчни приходи са със 100 790,6 хил. лв. повече от планираните – 89 542,9 хил. лв., което се дължи основно на прехвърлени/възстановени акумулирани средства от осигурителни вноски от пенсионноосигурителните дружества във фондовете на ДОО – „Пенсии“ и „Пенсии за лицата по чл. 69“.

Получените допълнителни трансфери от държавния бюджет (ДБ) за покриване на недостига от средства, са с 8,4 на сто повече от планираните 5 564 267,0 хил. лв.

Получените по бюджета на ДОО трансфери от Министерството на труда и социалната политика (МТСП) по програми за осигуряване на заетост и трансфери за поети осигурителни вноски и данъци, не са предвидени в ЗБДОО за 2020 г., но са в изпълнение на действащото законодателство.

Общите разходи по бюджета на ДОО са повече спрямо планираните с 254 639,1 хил. лв. (1,8 на сто), което се дължи основно на направените повече разходи за социални помощи и обезщетения.

Отчетените общо разходи за пенсии са с 18 955,7 хил. лв. (0,2 на сто) по-малко от планираните средства, съгласно уточнения план² – 11 157 407,1 хил. лв.

Разходите за пенсии за сметка на ДОО са по-малко с 2 060,6 хил. лв. спрямо уточнения план – 10 979 092,8 хил. лв.³. Отчетените разходи за пенсии за сметка на ДБ са с 16 918,5 хил. лв. (9,5 на сто) по-малко от планираните 177 214,3 хил. лв.

При изследваната тенденция на приходите, разходите и трансферите за периода 2018 г. – 2020 г., е установено, че се увеличава темпът на нарастване на разходите за пенсии⁴, а намалява темпът на нарастване на приходите от осигурителни вноски⁵ по години.

¹ Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2020 г.; Структура и съдържание на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2020 г.; Изпълнение на бюджета на ДОО за 2020 г.

² С ПМС № 53 от 26.03.2020 г., ПМС № 175 от 31.07.2020 г., ПМС № 226 от 20.08.2020 г., ПМС № 258 от 17.09.2020 г., ПМС № 285 от 22.10.2020 г., ПМС № 312 от 20.11.2020 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите в размер на 579 739,5 хил. лв.

³ С включени еднократните допълнителни суми към пенсиите за месец април и за всеки от месеците през периода август – декември 2020 г.

⁴ с 4,3 на сто през 2019 г. спрямо 2018 г. и с 12,95 на сто през 2020 г. спрямо 2019 г.

⁵ с 11,6 на сто през 2019 г. спрямо 2018 г. и с 4,3 на сто през 2020 г. спрямо 2019 г.

През 2020 г. се отчита увеличаване на участието на държавата във финансирането на част от осигурителните разходи, което е за сметка на държавния бюджет, спрямо предходните две години – 2018 г. и 2019 г., което е в резултат на увеличеното финансиране на разходите за социални помощи и обезщетения, предвид реализирането на мерки за заетост и защита на работните места в засегнатите от пандемията на COVID-19 сектори.

Разходите за социални помощи и обезщетения са превишени с 275 857,3 хил. лв. (15,9 на сто), в резултат на по-големият брой изплатени парични обезщетения за: безработни; временна нетрудоспособност поради общо заболяване; временна нетрудоспособност за гледане на болен член от семейството; бременност и раждане; и осиновяване на дете до петгодишна възраст.

Към 31.12.2020 г. дължимите суми за надвзети пенсии, подлежащи на събиране от НОИ, са в по-малък размер спрямо отчетените към 31.12.2019 г., в резултат на предприети ефективни действия от страна на НОИ. Размерът на надвзетите парични обезщетения за временна неработоспособност и надвзетите парични обезщетения за безработица, подлежащи на събиране от НОИ, към 31.12.2020 г. са нараснали спрямо отчетените към 31.12.2019 г., което се дължи на пропорционално извършените и отчетени в повече разходи по показателя „Социални помощи и обезщетения“ през 2020 г. спрямо 2019 г.

Предоставените трансфери по бюджета на ДОО – „Трансфер на бюджетни организации за запазване на заетостта на работниците и служителите“, „Трансфер за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни организации“ и „Трансфер между бюджет и СЕС“, непредвидени в ЗБДОО за 2020 г., са отчетени законосъобразно.

В отчета за изпълнението на бюджета на ДОО е отчетен излишък в размер на 24 245,7 хил. лв., като за 2020 г. не е планиран дефицит (излишък) по бюджета на ДОО.

Отчетените дефицити по фондовете „Пенсии“, „Пенсии за лицата по чл. 69“, „Общо заболяване и майчинство“ и „Безработица“ са покрити с излишъците по фондовете „Пенсии, несвързани с трудова дейност“, „Трудова злополука и професионална болест“ и бюджета на НОИ.

През одитирания период в НОИ има утвърдени вътрешни актове за изграждане на системата за финансово управление и контрол (СФУК) в изследваните процеси.

Въведените с вътрешните правила контроли са ефективни и са прилагани последователно през целия одитиран период. Системата за финансовото управление и контрол е осигурила съответствие на изследваните процеси с изискванията на правната рамка.

Част втора ВЪВЕДЕНИЕ

1. Основание за извършване на одита

Настоящият одит е извършен на основание чл. 5, ал. 1, т. 4, във връзка с чл. 6, ал. 5 и чл. 38, ал. 1 от Закона за Сметната палата, одитна задача № 334 от Програмата за одитната дейност на Сметната палата за 2021 г. и в изпълнение на Заповед № ОД-06-01-002 от 01.04.2021 г. на заместник-председателя на Сметната палата - Тошко Тодоров.

2. Информация за одитираната организация

Държавната политика по ДОО се разработва, координира и провежда от министъра на труда и социалната политика. Националният осигурителен институт управлява държавното обществено осигуряване и изпълнява бюджета на ДОО. Годишният отчет за изпълнението на

бюджета на ДОО се изготвя от НОИ и се внася от управителя му в Народното събрание за приемане едновременно с отчета за изпълнение на държавния бюджет за съответната година.

Разходите на общественото осигуряване се покриват от: осигурителни вноски, които се събират от Националната агенция за приходите (НАП); постъпления от глоби, санкции, наказателни лихви и други неданъчни приходи, като набраните средства не се капитализират; трансфери от държавния бюджет.

Националният осигурителен институт е юридическо лице със седалище гр. София. Първостепенен разпоредител с бюджета на ДОО е управителят на НОИ, а второстепенни разпоредители в териториалните поделения (ТП) на НОИ са техните директори. Контрол върху дейността на НОИ се осъществява от Надзорния съвет на НОИ.

Органи на управление на НОИ са Надзорният съвет, управителят и подуправителят. Надзорният съвет е съставен от представители на държавата и на национално представените работодателски и синдикални организации.

Към 31.12.2020 г. Надзорният съвет се състои от 14 членове⁶, определени в съответствие с изискванията на чл. 35, ал. 1 от КСО.⁷

Националният осигурителен институт се състои от централно управление (ЦУ) и териториални поделения (ТП).

Централно управление на НОИ осъществява дейността си чрез 14 дирекции, 34 отдела и инспекторат. Дейността на ТП на НОИ се осъществява чрез 3 дирекции, 97 отдела и 187 сектора. През 2020 г. не са извършвани промени в структурата на ЦУ и ТП на НОИ.⁸

Към 31.12.2020 г. общият брой на реално заетите служители по основен щат е 3 304, в т.ч. 2 567 по служебно правоотношение и 737 по трудово правоотношение, като незаетите щатни бройки са 163.⁹

През одитирания период управител на НОИ е Ивайло Иванов, а подуправител е Весела Караиванова-Начева. Отговорност за управленските решения по смисъла на чл. 6, ал. 1 от Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор за одитирания период носи Ивайло Иванов, в качеството си на управител на НОИ.¹⁰

3. Одитиран период

Одитираният период е от 01.01.2020 г. до 31.12.2020 г.

4. Предмет на одита

Предмет на одита е отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО се изготвя от НОИ¹¹, утвърждава се от Надзорния съвет на НОИ и се внася от управителя на НОИ в Народното събрание. Представя се в Сметната палата за изготвяне на доклад със становище, които се внасят в Народното събрание.

⁶ Одитно доказателство № 3

⁷ чл. 35, ал. 1 от КСО „Надзорният съвет се състои от по един представител на всяка от представителните организации на работниците и служителите и на работодателите, признати съгласно Кодекса на труда и равен на тях брой представители, определени от Министерския съвет, един от които задължително е заместник изпълнителен директор на Националната агенция за приходите.“

⁸ Одитно доказателство № 2

⁹ Съгласно Правилника за организацията и дейността на Националния осигурителен институт (обн., ДВ, бр. 8 от 28.01.2014 г., в сила от 1.01.2014 г.,..., посл. изм., бр. 8 от 28.01.2020 г.) общата численост на персонала на НОИ е 3 467 бр.; Одитни доказателства № 1 и № 16

¹⁰ Одитно доказателство № 4

¹¹ Структурните звена, имащи основно отношение към изготвянето на отчета за изпълнението на ДОО, са дирекции „Финансово-счетоводна дейност“, „Анализ, планиране и прогнозиране“, „Пенсии“ и „Осигуряване и краткосрочни плащания“

За одитирания период размерът на отчетените приходи и трансфери в отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2020 г. възлиза на 14 319 477,5 хил. лв., а на разходите и трансферите – 14 295 231,8 хил. лв.

5. Цели на одита

5.1. Да се оцени степента на съответствие на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. с изискванията на правната рамка.

5.2. Да се оцени състоянието на системата за финансово управление и контрол в изследваната област.

6. Обхват на одита

Одитната задача обхваща:

6.1. Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2020 г.

6.2. Структура и съдържание на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2020 г.

6.3. Изпълнение на бюджета на ДОО за 2020 г.

В обхвата на одита не са предвидени ограничения.

7. Критерии за оценка

При одита на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2020 г. са приложени следните критерии за оценка:

7.1. Съответствие на процеса по изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. с изискванията на правната рамка.

7.2. Съответствие на структурата и съдържанието на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. с изискванията на правната рамка.

7.3. Съответствие на изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. с изискванията на правната рамка.

7.4. Съответствие на системата за финансово управление и контрол с изискванията на правната рамка.

8. Одитни стандарти, приложими при одита

Одитът е изпълнен в съответствие с Международните стандарти на върховните одитни институции (МСВОИ) 100 Основни принципи на одита в публичния сектор, МСВОИ 400 Основни принципи на одита за съответствие и МСВОИ 4000 Стандарт за одит за съответствие.

Част трета

КОНСТАТАЦИИ

I. Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г.

Проектът на отчет за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. е изготвен от НОИ на основата на: подадения от дирекция „Финансово-счетоводна дейност“ към НОИ отчет за касовото изпълнение на бюджета на ДОО по фондове; касовия отчет за приходите от осигурителни вноски, изготвен от НАП; касовия отчет за приходите от централизирано превеждани осигурителни вноски за бюджетните организации, изготвен от Министерството на финансите (МФ) и касовия отчет за приходите от осигурителните вноски на служителите

на Националната здравноосигурителна каса (НЗОК), при спазване на изискванията на вътрешните правила.¹²

От управителя на НОИ е внесен доклад и отчет за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. в Надзорния съвет на НОИ за утвърждаване, съгласно чл. 37, ал. 5, т. 3, б. „б“ от КСО.¹³ Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО е придружен с: отчет на консолидиран бюджет на ДОО за 2020 г. – изпълнение по месеци и тримесечия; статистически отчет и демографски, икономически и натурални показатели за изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО за 2020 г.¹⁴

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г., е утвърден на 08.04.2021 г. от Надзорния съвет на НОИ, в съответствие с изискването на чл. 36, ал. 1, т. 2 от КСО.¹⁵

Утвърденият отчет е внесен в Сметната палата на 12.04.2021 г. при спазване на седемдневния срок по чл. 56, ал. 1 от Закона за Сметната палата.¹⁶

В съответствие с изискванията¹⁷ на КСО, годишният отчет за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. е внесен от управителя на НОИ в Народното събрание за приемане.¹⁸

Процедурите по изготвянето, утвърждаването и представянето на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. от Националния осигурителен институт са в съответствие с нормативните изисквания.

II. Структура и съдържание на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г.

1. Представеният отчет включва изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО, бюджетите на фондовете по чл. 18 от КСО - „Пенсии“, „Пенсии за лицата по чл. 69“, „Пенсии, несвързани с трудова дейност“, „Трудова злополука и професионална болест“, „Общо заболяване и майчинство“ и „Безработица“, както и бюджета на НОИ.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. е изготвен съгласно структурата и показателите, определени в ЗБДОО за 2020 г. В Раздел „Приходи и трансфери - всичко“ са включени получените приходи, отчетени по показателите, предвидени в ЗБДОО за 2020 г. и получените трансфери. В Раздел „Разходи и трансфери – всичко“ са включени извършените разходи, отчетени по показатели и предоставените от бюджета на ДОО трансфери за други бюджети. Отчетено е и финансирането на бюджета по съответните показатели, както и дефицита/излишъка по съответните фондове.

Отчетените приходи, разходи и трансфери по бюджетите на осигурителните фондове и по бюджета на НОИ отговарят по характер на нормативно определените в КСО.¹⁹

2. В отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2020 г. са посочени показатели, които не са предвидени в ЗБДОО за 2020 г., но са в изпълнение на действащи нормативни актове²⁰, както следва:

¹² Одитни доказателства №№ 5, 6 и 11

¹³ Одитно доказателство № 9

¹⁴ Одитно доказателство № 8

¹⁵ Одитно доказателство № 8

¹⁶ Одитно доказателство № 8

¹⁷ чл. 31, ал. 1 от КСО

¹⁸ Одитно доказателство № 9

¹⁹ чл.чл. 20 – 26б от КСО; Одитни доказателства № 8 и № 10

²⁰ Одитни доказателства № 8 и № 10

2.1. По Раздел „Приходи и трансфери - всичко“

2.1.1. По показателя „Трансфери от МТСП по програми за осигуряване на заетост“ са отчетени средства съгласно сключени договори по програми за насърчаване на заетостта между Агенцията по заетостта (АЗ) и НОИ²¹, които са в съответствие с параграф 1 от Преходните и заключителни разпоредби (ПЗР) на ЗБДОО за 2020 г.²²

2.1.2. По показателя „Трансфери за поети осигурителни вноски и данъци“ са отчетени средства за данъци върху доходите на физическите лица²³ и са във връзка със схемата на централизирано разплащане на осигурителните вноски и данъци по чл. 159 от Закона за публичните финанси (ЗПФ).²⁴

2.2. По Раздел „Разходи и трансфери – всичко“

2.2.1. По показателя „Програми за временна заетост“ са отчетени като разход средства, които са в изпълнение на сключени договори²⁵ между НОИ и АЗ на основание чл. 30б, ал. 1, т. 2 от Закона за насърчаване на заетостта (ЗНЗ) и са в съответствие с параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2020 г.

2.2.2. По показателя „Други програми и дейности за осигуряване на заетост“ изразходваните средства са в изпълнение на ангажиментите на НОИ за изплащане на компенсация на работодатели с цел запазване на заетостта на работниците и служителите при извънредното положение във връзка с COVID-19, съгласно ПМС №№ 55, 151, 278 и 400 от 2020 г., и са отчетени в съответствие с параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2020 г.²⁶

2.2.3. По показателя „Други служби и дейности по социално осигуряване, подпомагане и заетостта“ изразходваните средства са за предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите (за профилактика и рехабилитация), и са отчетени в съответствие с разпоредбата на параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2020 г.²⁷

2.2.4. По показателя „На бюджетни организации за запазване на заетостта на работниците и служителите“ са отчетени средства, съгласно ПМС №№ 55, 151 и 278 от 2020 г., представляващи предоставени трансфери на второстепенните разпоредители с бюджет към общините.²⁸

2.2.5. По показателя „Трансфер за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни организации“ са отчетени в съответствие с чл. 114, ал. 1 от ЗПФ и параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2020 г., предоставени средства по сключени договори с бюджетни организации за изпълнение на дейността по профилактика и рехабилитация за 2020 г.²⁹

2.2.6. По показателя „Трансфер между бюджет и СЕС“ са посочени средства, представляващи разходи по изпълнението на европейски проекти.^{30,31}

²¹ чл. 30б, ал. 1, т. 2 от Закона за насърчаване на заетостта

²² Одитно доказателство № 12

²³ попадат в обхвата на § 25, ал. 4 от ЗДБРБ за 2013 г., съгласно т. 14 от указание на Дирекция „Държавно съкровище“ на МФ - ДДС № 16/27.12.2012 г.

²⁴ Одитно доказателство № 12

²⁵ Одитни доказателства № 12 и № 19

²⁶ Одитно доказателство № 12; Предоставените средства са компенсация по мярката 60/40.

²⁷ Одитно доказателство № 12

²⁸ Одитно доказателство № 12

²⁹ Одитни доказателства № 12 и № 15

³⁰ ОП „Развитие на човешките ресурси“ – „Проект Ns BGO5M90P001-3.016 „Изграждане на система за контрол върху експертизата на работоспособността“; ОП „Добро управление“ – проект BGO5SFOP001-1.008 „Развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на НОИ за приоритетни процеси, свързани с пенсиите и предоставяне на електронни административни услуги“.

³¹ Одитно доказателство № 12

3. Спазена е разпоредбата на параграф 2 от ПЗР на ЗБДОО за 2020 г., като не е формиран общ резерв на фондовете по чл. 18 от КСО.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. съответства на структурата и показателите на ЗБДОО за 2020 г.

Отчетените непредвидени в Закона за бюджета на ДОО за 2020 г. получени трансфери, разходи и предоставени трансфери, са в изпълнение на действащото законодателство.

III. Изпълнение на бюджета на ДОО за 2020 г.

Съгласно ЗБДОО за 2020 г.³² планираният размер на осигурителните приходи е 8 054 656,1 хил. лв., на получените допълнителни трансфери от централния/държавния бюджет за покриване на недостига от средства е 4 134 267,0 хил. лв., а на социалните помощи и обезщетения - 1 739 340,4 хил. лв. Във връзка с пандемията от COVID-19 и предприетите мерки и действия по време на извънредното положение е извършено изменение в бюджета на НОИ. С промяна в ЗБДОО от м. април 2020 г.³³ са намалени приходите от осигурителни вноски с 430 000,0 хил. лв. (7 624 656,1 хил. лв.), увеличен е с 1 000 000,0 хил. лв. разходът на фонд „Безработица“ за изплащане на социални помощи и обезщетения (2 739 340,4 хил. лв.), а промените са компенсирани с увеличение на получените трансфери от централния бюджет в размер на 1 430 000,0 хил. лв. (5 564 267,0 хил. лв.).

1. По Раздел „Приходи и трансфери - всичко“

В отчета за изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО за 2020 г. са отчетени **общо приходи и трансфери** в размер на 14 319 477,5 хил. лв., които са 106,4 на сто спрямо планираните в Закона за бюджета на ДОО за 2020 г. – 13 455 690,4 хил. лв.³⁴

Съгласно ЗБДОО за 2020 г. **приходите по бюджета на ДОО** включват „Осигурителни приходи“, „Неданъчни приходи“ и „Внесени данък добавена стойност (ДДС) и други данъци върху продажбите“.

В осигурителните приходи се включват приходите от осигурителни вноски.

Неданъчните приходи включват: „Приходи и доходи от собственост“, „Глоби, санкции и наказателни лихви“ и „Други приходи“.

Приходите по показателя „Внесен ДДС и други данъци върху продажбите“ се формират от начисления ДДС върху приходите и доходите от собственост.

Планираните приходи със ЗБДОО за 2020 г. и тяхното изпълнение, отразено в отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г., е както следва:

³² обн., ДВ, бр. 99 от 17.12.2019 г., в сила от 01.01.2020 г.

³³ изм., ДВ, бр. 34 от 09.04.2020 г., в сила от 09.04.2020 г.

³⁴ Одитни доказателства №№ 8, 12, 16 и 17

(хил. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ	ЗБДОО за 2020 г.	Отчет	Изпълнение спрямо ЗБДОО за 2020 г. (к.3 – к.2)	Изпълнение в % (к.3/к.2)
1	2	3	4	5
1. Осигурителни приходи	7 624 656,1³⁵	7 882 663,2	258 007,1	103,4
1.1. Осигурителни вноски	7 624 656,1	7 882 663,2	258 007,1	103,4
2. Неданъчни приходи	89 542,9	190 333,5	100 790,6	212,6
2.1. Приходи и доходи от собственост	6 200,0	5 559,9	-640,1	89,7
2.2. Глоби, санкции и наказателни лихви	25 121,9	21 413,1	-3 708,8	85,2
2.3. Други приходи	58 221,0	163 360,5	105 139,5	280,6
3. Внесени ДДС и други данъци върху продажбите	-1 040,0	-979,1	60,9	94,1
Общо приходи без получените трансфери – т. 1, т. 2 и т. 3	7 713 159,0	8 072 017,6	358 858,6	104,7
4. Получени трансфери от централния бюджет за държавното обществено осигуряване	178 264,4	209 870,5	31 606,1	117,7
5. Получени допълнителни трансфери от централния/ държавния бюджет за покриване на недостига от средства	5 564 267,0³⁶	6 031 627,6	467 360,6	108,4
6. Трансфери от МТСП по програми за осигуряване на заетост	-	369,8	369,8	
7. Трансфери за поети осигурителни вноски и данъци	-	5 592,0	5 592,0	
Общо получени трансфери – т. 4, т. 5, т. 6 и т.7	5 742 531,4	6 247 459,9	504 928,5	108,8
Общо приходи, в т.ч. и получени трансфери от ЦБ/ДБ	13 455 690,4	14 319 477,5	863 787,1	106,4

Общо събраните приходи (без получените трансфери) са в размер на 8 072 017,6 хил. лв., при планирани за 2020 г. – 7 713 159,0 хил. лв., или изпълнение 104,7 на сто.

³⁵ Съгласно ЗБДОО за 2020 г. (обн., ДВ, бр. 99 от 17.12.2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) планираният размер по показателя е 8 054 656,1 хил. лв. С промяна в ЗБДОО за 2020 г. (изм., ДВ, бр. 34 от 09.04.2020 г., в сила от 09.04.2020 г.) планираният размер по показателя е 7 624 656,1 хил. лв.

³⁶ Съгласно ЗБДОО за 2020 г. (обн., ДВ, бр. 99 от 17.12.2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) планираният размер по показателя е 4 134 267,0 хил. лв. С промяна в ЗБДОО за 2020 г. (изм., ДВ, бр. 34 от 09.04.2020 г., в сила от 09.04.2020 г.) планираният размер по показателя е 5 564 267,0 хил. лв.

1.1. Отчетените **осигурителни приходи** през 2020 г. са в размер на 7 882 663,2 хил. лв., които са от осигурителни вноски, и представляват 97,7 на сто от общия размер на приходите³⁷.

Планираните със ЗБДОО за 2020 г. осигурителни приходи са в размер на 7 624 656,1 хил. лв.³⁸, или изпълнение от 103,4 на сто, което се дължи на постъпилите повече приходи от осигурителни вноски^{39, 40}.

Изпълнението на приходите от осигурителни вноски за 2020 г. спрямо 2019 г.⁴¹ е 104,3 на сто, като увеличението с 322 796,9 хил. лв. се дължи на горепосочената причина.⁴²

Приходите от осигурителни вноски се формират от вноски от работодатели, лични вноски от работници и служители, вноски от самоосигуряващи се лица и приходи от професионални пенсионни фондове.

От отчетените приходи от осигурителни вноски в общ размер на 7 882 663,2 хил. лв. с най-голям относителен дял са „Вноски за работници и служители от работодатели” – 4 833 016,7 хил. лв., или 61,3 на сто, следвани от „Вноски от работници и служители” (лични вноски)“ – 2 671 847,6 хил. лв., или 33,9 на сто, „Вноски от самонаети лица”(самоосигуряващи се лица)“ – 328 572,2 хил. лв., или 4,2 на сто.⁴³

1.2. Отчетените **неданъчни приходи** са в размер на 190 333,5 хил. лв., от които: приходи и доходи от собственост – 5 559,9 хил. лв.; глоби, санкции и наказателни лихви – 21 413,1 хил. лв.; други приходи – 163 359,3 хил. лв.⁴⁴

В ЗБДОО за 2020 г. са планирани неданъчни приходи в размер на 89 542,9 хил. лв., в т.ч.: приходи и доходи от собственост – 6 200,0 хил. лв.; глоби, санкции и наказателни лихви – 25 121,9 хил. лв. и други приходи – 58 221,0 хил. лв.

Отчетеното преизпълнение в размер на 100 790,6 хил. лв. е 212,6 на сто от планираното и се дължи на преизпълнението на други приходи. Преизпълнението на „Други приходи“ е 105 139,5 хил. лв. и се дължи основно на постъпилите в повече приходи от прехвърлени/акумулирани средства от осигурителни вноски от пенсионно-осигурителните дружества в ЦУ на НОИ.⁴⁵

1.3. Отчетените **приходи от данък добавена стойност и други данъци върху продажбите** са в размер на (-) 979,1 хил. лв. при планирани (-) 1 040,0 хил. лв., или изпълнение 94,1 на сто, като данъците са внесени в държавния бюджет.⁴⁶

³⁷ 8 072 017,6 хил. лв.

³⁸ Съгласно ЗБДОО за 2020 г. (обн., ДВ, бр. 99 от 17.12.2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) планираният размер по показателя е 8 054 656,1 хил. лв. С промяна в ЗБДОО за 2020 г. (изм., ДВ, бр. 34 от 09.04.2020 г., в сила от 09.04.2020 г.) планираният размер по показателя е 7 624 656,1 хил. лв.

³⁹ постъпили на основание чл. 46, чл. 4в, чл. 157, ал. 7 от КСО и § 51 и § 154 от ПЗР към ЗИД на КСО

⁴⁰ Одитни доказателства №№ 17, 22 и 24

⁴¹ 7 559 866,3 хил. лв.

⁴² Съгласно данни от Отчет за изпълнението на ЗБДОО за 2019 г. и Отчет за изпълнението на ЗБДОО за 2020 г.

⁴³ Одитно доказателство № 17

⁴⁴ Към тях са отчетени и постъпления от продажба на нефинансови активи (продажба на паропотоплителен котел VIDRUS в ТП на НОИ – Кърджали) – 1,2 хил. лв.

⁴⁵ Съгласно чл. 46, ал. 1 от КСО, в сила от 15.08.2015 г., осигурените в универсален пенсионен фонд лица имат право да изберат да променят осигуряването си от универсален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“, съответно във фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“. В сила от 01.01.2016 г., на основание чл. 4в, ал. 1 от КСО, осигурените в професионален пенсионен фонд лица имат право еднократно да променят осигуряването си от професионален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“, с увеличена осигурителна вноска. Одитни доказателства № 17 и № 24

⁴⁶ Одитни доказателства № 16 и № 17

Приходите са в съответствие с действащото законодателство и са отчетени правилно по показателите на консолидирания бюджет на ДОО за 2020 г.

1.4. Съгласно ЗБДОО 2020 г. е предвидено държавата да участва във финансирането на осигурителните разходи чрез трансфери в размер на **5 742 531,4** хил. лв.⁴⁷

В отчета за изпълнението на бюджета на ДОО са отчетени получени трансфери в общ размер на **6 247 459,9** хил. лв., в т.ч.: 209 870,5 хил. лв. от ЦБ за ДОО; 6 031 627,6 хил. лв.- получени допълнителни трансфери от централния бюджет за покриване на недостига от средства; 369,8 хил. лв. - трансфери от МТСП по програми за осигуряване на заетост и 5 592,0 хил. лв. - трансфери за поети осигурителни вноски и данъци, като изпълнението е 108,8 на сто от планираните.⁴⁸

Общо отчетените трансфери са с 504 928,5 хил. лв. повече от планираните в ЗБДОО за 2020 г.

1.4.1. По показателя „**Получени трансфери от централния бюджет за държавното обществено осигуряване**“ са отчетени 209 870,5 хил. лв., които са 117,7 на сто от планирания размер в ЗБДОО за 2020 г.

1.4.2. По показателя „**Получени допълнителни трансфери от централния/ държавния бюджет за покриване на недостига от средства**“ при планирани 5 564 267,0 хил. лв. са отчетени 6 031 627,6 хил. лв., или 108,4 на сто от предвидените в ЗБДОО за 2020 г.⁴⁹

Участието на държавата във финансирането на част от осигурителните разходи, които са за сметка на държавния бюджет през 2020 г., е чрез трансфер, съгласно ЗБДОО за 2020 г., в размер на 5 742 531,4 хил. лв. През 2020 г. бюджетът на ДОО получава трансфер от държавния бюджет в общ размер на 6 247 090,1 хил. лв.⁵⁰ Получените трансфери са повече от планираните предвид следното:

а) допълнителен трансфер по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите в размер на 22,3 хил.лв.;

б) намаление на трансфера за покриване на недостига от средства (5 564 267,0 хил.лв.) в размер на 112 401,2 хил.лв. (с 2,0 на сто);

в) допълнителен трансфер от централния бюджет за поети данъци върху доходите на физическите лица в размер на 5 592,0 хил.лв.⁵¹;

г) допълнителен трансфер от централния бюджет за изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите за м. април 2020 г., утвърден с ПМС № 53/26.03.2020 г. в размер на 49 840,0 хил.лв.;

⁴⁷ Съгласно ЗБДОО за 2020 г. (обн., ДВ, бр. 99 от 17.12.2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) планираният размер по показателя „Получени допълнителни трансфери от централния/държавния бюджет за покриване на недостига от средства“ е 4 134 267,0 хил. лв. С промяна в ЗБДОО за 2020 г. (изм., ДВ, бр. 34 от 09.04.2020 г., в сила от 09.04.2020 г.) планираният размер по показателя е 5 564 267,0 хил. лв.

⁴⁸ Одитни доказателства №№ 8, 12, 16 и 19

⁴⁹ Одитни доказателства №№ 8, 12, 13, 16 и 19

⁵⁰ Получени трансфери от централния бюджет за ДОО и получен допълнителен трансфер от централния/ държавния бюджет за покриване на недостига от средства, както и трансфер за поети осигурителни вноски и данъци

⁵¹ съгласно прилагането от 01.01.2013 г. на схема за централизирано разплащане на данъци върху доходите на физическите лица от бюджетните предприятия, чл. 161 от Закона за публичните финанси и указание на МФ ДДС № 16/2012 г.

д) допълнителен трансфер от централния бюджет за изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите за м. август 2020 г., утвърден с ПМС № 175/31.07.2020 г. в размер на 106 043,4 хил.лв.;

е) допълнителен трансфер от централния бюджет за изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите за м. септември 2020 г., утвърден с ПМС № 226/20.08.2020 г. в размер на 106 043,3 хил.лв.;

ж) допълнителен трансфер от централния бюджет за изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите за м. октомври 2020 г., утвърден с ПМС № 258/17.09.2020 г. в размер на 105 962,8 хил.лв.;

з) допълнителен трансфер от централния бюджет за изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите за м. ноември 2020 г., утвърден с ПМС № 285/22.10.2020 г. в размер на 105 925,0 хил.лв.;

и) допълнителен трансфер от централния бюджет за изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите за м. декември 2020 г., утвърден с ПМС № 312/20.11.2020 г. в размер на 105 925,0 хил.лв.;

й) получен трансфер чрез централния бюджет от Държавния фонд за гарантиране устойчивостта на държавната пенсионна система за фонд „Пенсии“ в размер на 27 352,1 хил.лв.;

к) получен трансфер централния бюджет от Държавния фонд за гарантиране устойчивостта на държавната пенсионна система за фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ в размер на 4 254,0 хил.лв.

1.4.3. По показателя „Трансфери от МТСП по програми за осигуряване на заетост“ отчетените трансфери в размер на 369,8 хил. лв. са в изпълнение на договори между НОИ и АЗ за изплащане на възнаграждения на лица, наети по програми за осигуряване на заетост, сключени на основание чл. 30б, ал. 1, т. 2 от ЗНЗ.⁵²

1.4.4. По показателя „Трансфери за поети осигурителни вноски и данъци“ са отчетени 5 592,0 хил. лв. в изпълнение на централизираното разплащане на осигурителни вноски и данъци, съгласно чл. 161, във връзка с чл. 159 от ЗПФ.⁵³

Получените трансфери по бюджета на ДОО за 2020 г., включително непредвидените със Закона за бюджета на ДОО за 2020 г., са в съответствие с действащото законодателство и са отчетени правилно.

2. По Раздел „Разходи и трансфери - всичко“

В отчета за изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО за 2020 г. по Раздел „Разходи и трансфери – всичко“ при планирани със ЗБДОО за 2020 г. - 13 455 690,4 хил. лв. са отчетени 14 295 231,8 хил. лв., които са 106,2 на сто спрямо приетите със закона и с 22,5 на сто повече спрямо 2019 г.⁵⁴

2.1. Разходите, предвидени в ЗБДОО за 2020 г. са в размер на 13 448 290,4 хил. лв., но в резултат на извършени законосъобразни промени по бюджета, уточненият план на разходите е 14 031 055,2 хил. лв. Отчетените разходи са 14 285 694,3 хил. лв., или 101,8 на сто спрямо уточнения план. Установеното превишение от 254 639,1 хил. лв. се дължи основно на направените повече разходи за социални помощи и обезщетения.

⁵² Одитни доказателства №№ 8, 12, 16 и 19

⁵³ Одитни доказателства №№ 8, 12, 16 и 19

⁵⁴ отчетени разходи и трансфери в размер на 11 665 442,0 хил. лв. през 2019 г.; Одитни доказателства №№ 8, 16 и 20

С най-голям относителен дял са разходите за пенсии – 78,0 на сто, следвани от разходите за социални помощи и обезщетения – 14,1 на сто и разходите за програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетост – 7,9 на сто.

Извършените разходи, съгласно приетите показатели по бюджета на ДОО и уточнения план⁵⁵ за 2020 г., са както следва:

(хил. лв.)

Показатели	ЗБДОО за 2020 г.	Уточнен план ⁵⁶	Отчет	% изпълнение	Икономия/ преразход	
					разлика	%
к.1	к.2	к.3	к.4	к.5 (к.4/к.3)	к.6 (к.4-к.3)	к.7
1. Разходи-общо	13 448 290,4	14 031 055,2	14 285 694,3	101,8	254 639,1	1,8
1.1. Пенсии	10 577 667,6	11 157 407,1	11 138 451,4	99,8	- 18 955,7	0,2
1.1.1. Пенсии за сметка на ДОО	10 399 353,3	10 979 092,8 ⁵⁷	10 977 032,2	100,0	- 2 060,6	0,0
1.1.2. Пенсии за сметка на държавния бюджет	177 214,3	177 214,3	160 295,8	90,5	-16 918,5	-9,5
1.1.3. Капиталов трансфер за прехвърляне на пенсионни права към пенсионните схеми на ЕС, ЕЦБ и ЕИБ	1 100,0	1 100,0	1 123,4	102,1	23,4	2,1
1.2. Социални помощи и обезщетения	2 739 340,4⁵⁸	1 739 340,4⁵⁹	2 015 197,7	115,9	275 857,3	15,9
1.3. Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта	131 113,9	1 134 139,2	1 131 932,7	99,8	- 2 206,5	0,2

⁵⁵ Уточненият план представя извършените законови корекции по бюджета на ДОО за 2020 г.

⁵⁶ Одитно доказателство № 15

⁵⁷ С ПМС № 53 от 26.03.2020 г., ПМС № 175 от 31.07.2020 г., ПМС № 226 от 20.08.2020 г., ПМС № 258 от 17.09.2020 г., ПМС № 285 от 22.10.2020 г., ПМС № 312 от 20.11.2020 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите в размер на 579 739,5 хил. лв.

⁵⁸ Съгласно ЗБДОО за 2020 г. (обн., ДВ, бр. 99 от 17.12.2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) планираният размер по показателя е 1 739 340,4 хил. лв. С промяна в ЗБДОО за 2020 г. (изм., ДВ, бр. 34 от 09.04.2020 г., в сила от 09.04.2020 г.) планираният размер по показателя е 2 739 340,4 хил. лв.

⁵⁹ На основание чл. 114, ал. 1 от Закона за публичните финанси, Надзорния съвет на НОИ взема решение, отразено в Протокол № 15 от 21.12.2020 г., за намаляване на разходите за социални помощи и обезщетения по бюджета на фонд „Безработица“ с 1 000 000,0 хил. лв., като с този размер увеличава разходите за субсидии и други трансфери на нефинансови предприятия по бюджета на фонд „Безработица“ с 997 500,0 хил. лв. и увеличава размера на предоставените трансфери към бюджетни организации (нето) по бюджета на фонд „Безработица“ с 2 500,0 хил. лв.

1.3.1. Разходи за персонал	75 638,6	81 141,6⁶⁰	80 448,5	99,1	-693,1	-0,9
1.3.2. Издръжка	45 690,0	45 170,0⁶¹	42 984,2	95,2	-2 185,8	-4,8
1.3.3. Платени данъци, такси и административни санкции	550,0	550,0	456,4	83,0	-93,6	-17,0
1.3.4. Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности	147,8	147,8	120,4	81,5	-27,4	-18,5
1.3.5. Капиталови разходи	9 087,5	9 607,5⁶²	9 502,1	98,9	-105,4	-1,1
1.3.6. Програми за временна заетост	-	-	369,7		369,7	
1.3.7. Други програми и дейности за осигуряване на заетост	-	997 500,0⁶³	998 029,1	100,1	529,1	0,1
1.3.8. Други служби и дейности по социално осигуряване, подпомагане и заетостта	-	22,3⁶⁴	22,3	100,0	0	0,0
1.4. Отбрана и сигурност	168,5	168,5	112,5	66,8	-56,0	-33,2

2.1.1. По показателя разходи за „Пенсии“⁶⁵ в ЗБДОО за 2020 г. са предвидени средства в размер на 10 577 667,6 хил. лв. С ПМС⁶⁶ са одобрени допълнителни трансфери за еднократно изплащане на сума към пенсиите за месец април и за месеците от август до декември 2020 г. в общ размер на 579 739,5 хил. лв. С тази сума уточненият план по показателя разходи за „Пенсии“ се увеличава до размер на 11 157 407,1 хил. лв. Отчетените разходи са в размер на 11 138 451,4 хил. лв., или 99,8 на сто спрямо уточнения план. Реализирана е икономия в размер на 18 955,7 хил. лв., което е 0,2 на сто спрямо уточнения план. Разходите за пенсии са нараснали с 13,0 на сто спрямо 2019 г.⁶⁷

⁶⁰ С ПМС № 249 от 03.09.2020 г. е одобрен допълнителен трансфер по бюджета на НОИ за 2020 г. в размер на 5 503,0 хил. лв. за увеличаване на индивидуалните основни месечни заплати на служителите на Националния осигурителен институт, които са натоварени с дейности по превенция на разпространението на COVID-19 и ограничаване на последствията от пандемията, и за заплащане на свързаните с това задължителни осигурителни вноски за сметка на работодател.

⁶¹ На основание § 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2020 г., във връзка с чл. 114, ал. 2 от Закона за публичните финанси, Надзорния съвет на НОИ взема решение, отразено в Протокол № 15 от 21.12.2020 г., като намалява разходите за издръжка с 520,0 хил. лв. и със същата сума увеличава капиталовите разходи.

⁶² Виж реф. на ред 1.3.2. Издръжка

⁶³ На основание чл. 114, ал. 1 от Закона за публичните финанси, Надзорния съвет на НОИ взема решение, отразено в Протокол № 15 от 21.12.2020 г., за увеличаване на разходите за субсидии и други трансфери на нефинансови предприятия с 997 500,0 хил. лв.

⁶⁴ С ПМС № 126 от 18.06.2020 г. и ПМС № 397 от 22.12.2020 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за разплащане на извършените разходи по предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите.

⁶⁵ Одитно доказателство № 20

⁶⁶ ПМС № 53 от 26.03.2020 г., ПМС № 175 от 31.07.2020 г., ПМС № 226 от 20.08.2020 г., ПМС № 258 от 17.09.2020 г., ПМС № 285 от 22.10.2020 г. и ПМС № 312 от 20.11.2020 г.; Одитно доказателство № 13

⁶⁷ разходи за пенсии за 2019 г. – 9 861 157,8 хил. лв.

За 2020 г. разходите за пенсии са 9,4 на сто от БВП.⁶⁸ През 2020 г. броят на пенсиониралите се лица е 84 973, а броят на възобновените и възстановените пенсионери е 30 153. Броят на пенсионерите, чиито пенсии са прекратени и спрени през 2020 г., е 138 046. Поради това, към 31.12.2020 г., броят на пенсионерите, ефективно получаващи пенсии, е 2 112 916, които са с 22 920 по-малко спрямо броя на същите пенсионери към 31.12.2019 г. Към 31.12.2020 г. броят на пенсиите е 2 127 775, от които лични пенсии – 2 012 551 и наследствени пенсии – 115 224. Спрямо 2019 г. общият брой на пенсиите е намалял с 23 990, което е в резултат на провежданата пенсионна реформа.⁶⁹

От отчетените разходи за „Пенсии“ с най-голям относителен дял са: „Пенсиите за сметка на ДОО“ – в размер на 10 977 032,2 хил. лв. (98,55 на сто от общия размер на разходите за пенсии), следвани от „Пенсии за сметка на ДБ“ – 1,44 на сто и „Капиталов трансфер за прехвърляне на пенсионни права към пенсионните схеми на ЕС, ЕЦБ и ЕИБ“ – 0,01 на сто.

Установено е превишение на разходите за „Пенсии за сметка на ДОО“ в размер на 577 678,9 хил. лв. или 5,6 на сто спрямо показателя разходи за „Пенсии“ в ЗБДОО за 2020 г. Причина за увеличението са включените разходи за изплатените еднократно допълнителни суми към пенсиите за месеците април и за месеците от август до декември 2020 г. – утвърдени общо в размер на 579 739,5 хил. лв.⁷⁰ Без изплатените еднократни допълнителни суми, разходите за пенсии от ДОО са 10 395 592,4 хил. лв. или с 3 760,9 хил. лв. (0,04 на сто) по-малко от планираните.⁷¹

Постигната е икономия на разходите за „Пенсии за сметка на държавния бюджет“ в размер на 16 918,5 хил. лв., което е 9,5 на сто от планираните. По-ниският разход се дължи основно на: за пенсии за военна и гражданска инвалидност, социални пенсии за старост, социални пенсии за инвалидност, персонални пенсии, пенсии за особени заслуги и пенсии, отпуснати по отменени закони през 2020 г. са изразходвани 150 456,6 хил. лв., което е с 9,4 на сто по-малко от плана; разходът за добавки към пенсиите на участниците и пострадалите във войните е в размер на 1 037,8 хил. лв. или 79,0 на сто изпълнение на плана; средствата, изплатени за добавките по чл. 9 от Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресираните лица (ЗПГРРЛ) са в размер на 8 795,1 хил. лв., което е с 10,9 на сто по-малко от плана. Пенсиите за сметка на ДБ са отпуснати на основание на действащи нормативни актове.⁷²

По показателя „Капиталов трансфер за прехвърляне на пенсионни права към пенсионните схеми на ЕС, ЕЦБ и ЕИБ“⁷³ е установено превишение в размер на 23,4 хил. лв., или 2,1 на сто от планираните. Извършени са капиталови трансфери за прехвърляне на пенсионни права в размер на 1 123,4, съответстващи на средна прехвърлена сума от 59,1 хил. лв. за 19 лица.⁷⁴

Дължимите **надвзети пенсии** към 31.12.2020 г. са в размер на 6 402,1 хил. лв.⁷⁵ Съгласно предоставени обяснения от одитирания обект, причините за наличието им са следните: отпуснати и изплатени пенсии въз основа на представени от лицата документи за

⁶⁸ БВП за 2020 г. е 118 605 млн. лв.

⁶⁹ Одитно доказателство № 20

⁷⁰ Съгласно ПМС № 53/26.03.2020 г., ПМС № 175/31.07.2020 г., ПМС № 226/20.08.2020 г., ПМС № 258/17.09.2020 г., ПМС № 285/22.10.2020 г. и ПМС № 312/20.11.2020 г. Реално изплатените суми са на обща стойност 581 439,7 хил. лв.

⁷¹ Одитни доказателства №№ 8, 13 и 20

⁷² Одитно доказателство № 20

⁷³ в изпълнение на Наредбата за прехвърляне на пенсионни права от и към пенсионните схеми на ЕС, на ЕЦБ и на ЕИБ, приета с ПМС № 262/22.10.2012 г.

⁷⁴ Одитно доказателство № 20

⁷⁵ Одитни доказателства № 24 и № 25

осигурителен стаж и осигурителен доход с невярно съдържание; неуведомяване от страна на получатели на пенсии за настъпване на всяко обстоятелство, което води до спиране, прекратяване или изменение на пенсията; неправомерно получавана пенсия след смъртта на пенсионер от трети лица; преизчисляване на пенсии, отпуснати по разпоредби на международни договори, по които Република България е страна; и други.

За намаляване размера на дължимите надвзети пенсии от НОИ са предприети следните действия: от ЦУ на НОИ са инициирани промени в КСО, които допринасят за прецизиране на дейностите, касаещи законосъобразното изплащане на сумите за пенсии; своевременно се актуализира публикуваната информация на интернет страницата на НОИ във връзка с настъпили промени в пенсионното законодателство; осъществява се предварителен, текущ и последващ контрол на представените документи във връзка с отпускане и изплащане на пенсиите, както и за подобряване на събираемостта на задълженията; автоматизират се процесите по изчисляване на задължения за неоснователно изплатени суми за пенсии; извършва се ежегоден анализ на състоянието на надвзетите пенсии през предходната календарна година; и други.⁷⁶ В резултат, е установено, че размерът на надвзетите пенсии към 31.12.2020 г. е намален с 220,6 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2019 г.⁷⁷

2.1.2. По разходния показател „Социални помощи и обезщетения“ в ЗБДОО за 2020 г. са предвидени средства в размер на 2 739 340,4⁷⁸ хил. лв. С решение на Надзорния съвет на НОИ са извършени законосъобразни промени по бюджета на ДОО, в резултат на което уточненият размер на разходите по показателя е 1 739 340,4 хил. лв.⁷⁹ По бюджета на ДОО са отчетени разходи в размер на 2 015 197,7 хил. лв., които са 115,9 на сто спрямо уточнения план. Установен е преразход в размер на 275 857,3 хил. лв., което е 15,9 на сто повече спрямо уточнения план по показателя. Причини за превишението са по-големият брой изплатени: обезщетения и помощи за безработни; парични обезщетения за временна нетрудоспособност поради общо заболяване; парични обезщетения за временна нетрудоспособност за гледане на болен член от семейството; парични обезщетения за бременност и раждане; и парични обезщетения за осиновяване на дете до петгодишна възраст.⁸⁰

Дължимите надвзети обезщетения за временна неработоспособност към 31.12.2020 г. са в размер на 8 299,9 хил. лв., а **надвзетите обезщетения за безработица** в размер на 2 162,2 хил. лв.⁸¹

Съгласно предоставени обяснения от одитирания обект, причините за наличието им са следните: неподадени или некоректно подадени данни от осигурителя в Регистъра на осигурените лица или в удостоверенията, въз основа на които се определя правото и се изчислява размера на обезщетенията; неизпълнение на задълженията на лицата за деклариране в законовия срок на обстоятелствата, които водят до спиране и прекратяване изплащането на паричните обезщетения за временна неработоспособност/безработица; надвзети добросъвестно получени от лицата обезщетения и други.

Предприетите действия от НОИ за намаляване размерите на дължимите надвзети обезщетения за временна неработоспособност и за безработица са насочени към подобряване на контролните дейности, в т.ч. предварителен, текущ и последващ контрол, относно

⁷⁶ Одитно доказателство № 24

⁷⁷ Към 31.12.2019 г. – 6 622,7 хил. лв.; Одитно доказателство № 25

⁷⁸ Съгласно ЗБДОО за 2020 г. (обн., ДВ, бр. 99 от 17.12.2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) планираният размер по показателя е 1 739 340,4 хил. лв. С промяна в ЗБДОО за 2020 г. (изм., ДВ, бр. 34 от 09.04.2020 г., в сила от 09.04.2020 г.) планираният размер по показателя е 2 739 340,4 хил. лв.

⁷⁹ Одитно доказателство № 15

⁸⁰ Одитни доказателства №№ 20, 24 и 26

⁸¹ Одитни доказателства № 24 и № 25

недопускане и предотвратяване на незаконосъобразното изплащане на обезщетения, както и на увеличаване на събираемостта на вече изплатените такива.⁸² Установено е, че размерът на надвзетите парични обезщетения за временна неработоспособност към 31.12.2020 г. е нараснал с 291,7 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2019 г.⁸³, а размерът на надвзетите парични обезщетения за безработица към 31.12.2020 г. е нараснал с 223,3 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2019 г.⁸⁴ Последното се дължи на пропорционално извършените и отчетени в повече разходи по показателя „Социални помощи и обезщетения“ през 2020 г.⁸⁵ спрямо 2019 г.⁸⁶

2.1.3. По разходния показател „Програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетостта“ в ЗБДОО за 2020 г. са планирани средства в размер на 131 113,9 хил. лв. С ПМС № 249 от 03.09.2020 г. е одобрен допълнителен трансфер по бюджета на НОИ за 2020 г. в размер на 5 503,0 хил. лв. за увеличаване на индивидуалните основни месечни заплати на служителите на Националния осигурителен институт, които са натоварени с дейности по превенция на разпространението на COVID-19 и ограничаване на последствията от пандемията, и за заплащане на свързаните с това задължителни осигурителни вноски за сметка на работодателя. Надзорният съвет на НОИ взема решение, отразено в Протокол № 15 от 21.12.2020 г., за намаляване на разходите за социални помощи и обезщетения по бюджета на фонд „Безработица“ с 1 000 000,0 хил. лв., като с част от този размер увеличава разходите за субсидии и други трансфери на нефинансови предприятия по бюджета на фонд „Безработица“ с 997 500,0 хил. лв. за изплащане на компенсация/ средства за запазване на заетостта на работодатели от засегнати от пандемията на COVID-19 икономически дейности за запазване на работните места на наетите от тях работници и служители. С ПМС 126 от 18.06.2020 г. и ПМС 397 от 22.12.2020 г. е одобрен допълнителен трансфер в размер на 22,3 хил. лв. по бюджета на държавното обществено осигуряване за 2020 г. за разплащане на извършените разходи по предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите., В резултат на което уточненият план на разходите по показателя е 1 134 139,2 хил. лв. По бюджета на ДОО са отчетени разходи в размер на 1 131 932,7 хил. лв., като е постигната икономия по показателя в размер на 2 206,5 хил. лв. или 0,2 на сто от уточнения план.⁸⁷

Отчетеният показател включва:

а) „Разходи за персонал“ - отчетени са 80 448,5 хил. лв. при уточнен план - 81 141,6⁸⁸ хил. лв. С решение на Надзорния съвет на НОИ са извършени законосъобразни промени по бюджета на ДОО, но въпреки това, уточненият размер на разходите по показателя не е променен⁸⁹. Установена е икономия от 693,1 хил. лв. или 0,9 на сто от планираните.

б) „Издръжка“ – отчетени са 42 984,2 хил. лв. при планирани със ЗБДОО за 2020 г. в размер на 45 690,0 хил. лв. В резултат на извършените законосъобразни промени по бюджета на ДОО, уточненият размер на разходите по показателя става 45 170,0 хил. лв.⁹⁰ Установена е икономия в размер на 2 185,8 хил. лв. или 4,8 на сто от уточнения план. Реализирането на

⁸² Одитно доказателство № 24

⁸³ Към 31.12.2019 г. – 8 008,2 хил. лв.

⁸⁴ Към 31.12.2019 г. – 1 938,9 хил. лв.; Одитни доказателства № 25 и № 26

⁸⁵ Разходи за социални помощи и обезщетения за 2020 г. – 2 015 197,7 хил. лв.

⁸⁶ Разходи за социални помощи и обезщетения за 2019 г. – 1 674 605,5 хил. лв.

⁸⁷ Одитни доказателства №№ 12, 15, 20 и 24

⁸⁸ Съгласно ПМС № 249 от 03.09.2020 г.

⁸⁹ Разходи за персонал са отчетени в ОКИБ в § 01-00, 02-00 и 05-00. От § 01-00 – 669,0 хил. лв. и от § 05-00 – 74,0 хил. лв., общо в размер на 743,0 хил. лв. са прехвърлени в § 02-00, т.е. извършена е вътрешнокомпенсирана промяна и размерът на разходите по показателя не е променен.

⁹⁰ Разходите за издръжка са намалени с 520,0 хил. лв. и със същата сума са увеличени капиталовите разходи

икономия е в резултат от намалените разходи за външни услуги, за материали, за командировки, за постелен инвентар и облекло.

в) „Платени данъци, такси и административни санкции“ – отчетени са 456,4 хил. лв. при планирани със ЗБДОО за 2020 г. в размер на 550,0 хил. лв. Установена е икономия в размер на 93,6 хил. лв. или 17,0 на сто от планираните.

г) „Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности“ – отчетени са 120,4 хил. лв. при планирани със ЗБДОО за 2020 г. в размер на 147,8 хил. лв. Установена е икономия в размер на 27,4 хил. лв. или 18,5 на сто от планираните.

д) „Капиталови разходи“ – отчетени са 9 502,1 хил. лв. при планирани със ЗБДОО за 2020 г. в размер на 9 087,5 хил. лв. В резултат на извършените законосъобразни промени по бюджета на ДОО, уточненият размер на разходите по показателя става 9 607,5 хил. лв. Установена е икономия в размер на 105,4 хил. лв. или 1,1 на сто от уточнения план.

е) Отчетени са три подпоказателя – „Програми за временна заетост“ – в размер на 369,7 хил. лв., „Други програми и дейности за осигуряване на заетост“ – в размер на 998 029,1 хил. лв. и „Други служби и дейности по социално осигуряване, подпомагане и заетостта“ – в размер на 22,3 хил. лв., които не са планирани със ЗБДОО за 2020 г., но са в съответствие с действащи нормативни актове.

2.1.4. По показателя „**Отбрана и сигурност**“ в ЗБДОО за 2020 г. са планирани средства в размер на 168,5 хил. лв. По бюджета на ДОО са отчетени разходи в размер на 112,5 хил. лв., като е постигната икономия в размер на 56,0 хил. лв. или 33,2 на сто от планираните, с цел оптимизиране на разходите.⁹¹

Към 31.12.2020 г. общият размер на дължимите суми за надвзети пенсии⁹², парични обезщетения за временна неработоспособност⁹³ и обезщетения за безработица⁹⁴ възлиза на 16 864,2 хил. лв., като независимо от предприетите мерки от НОИ за намаляването му, е налице увеличение⁹⁵, което се дължи на пропорционалното нарастване на разходите за социални помощи и обезщетения през 2020 г. спрямо 2019 г.

Извършените разходи за държавното обществено осигуряване през 2020 г. са в съответствие с действащото законодателство и са отразени правилно в отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2020 г.

2.2. Предоставените трансфери⁹⁶ от бюджета на ДОО към други бюджети са 9 537,5 хил. лв., които са 128,9 на сто спрямо предвидените в ЗБДОО за 2020 г. – 7 400,0 хил. лв., но 96,3 на сто спрямо заложените в уточнения план – 9 900,0 хил. лв.⁹⁷.

Предоставените трансфери са както следва:

2.2.1. На Министерството на здравеопазването (МЗ) – 3 150,0 хил. лв. при планирани 3 150,0 хил. лв., (100 на сто), които са предоставени в съответствие с разпоредбите на КСО за помощно-технически средства, свързани с увреждане.⁹⁸

⁹¹ Одитни доказателства № 20 и № 24

⁹² 6 402,1 хил. лв.

⁹³ 8 299,9 хил. лв.

⁹⁴ 2 162,2 хил. лв.

⁹⁵ Към 31.12.2019 г. общият им размер е 16 569,8 хил. лв., или увеличение с 294,4 хил. лв.

⁹⁶ Одитно доказателство № 21

⁹⁷ С решение на Надзорния съвет на НОИ, отразено в Протокол № 15 от 21.12.2020 г., са извършени законосъобразни промени по бюджета на ДОО, в резултат на което уточненият размер на „Предоставени трансфери“, отчетен в т. 2 на раздел „Разходи и трансфери – всичко“ към Отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г., е 9 900,0 хил. лв., съответстващ на размера на отразените по § 61-02 от ОКИБ „Трансфери между бюджети – предоставени трансфери“

⁹⁸ чл. 11, ал. 1, т. 2, б. „в“, чл. 12, ал. 1, т. 4 и чл. 13, ал. 1, т. 3 от КСО

Предоставените платежни и други документи от НОИ потвърждават усвояването на предоставените от бюджета на НОИ трансфери.⁹⁹

2.2.2. На Министерство на труда и социалната политика (МТСП) за фонд „Условия на труд“ – 3 799,4 хил. лв. (95,0 на сто от предвидените средства), от които:

а) за мероприятия за предотвратяване на трудови злополуки и професионални болести по чл. 24, т. 3 от КСО – 2 997,7 хил. лв.;

б) за диагностика на професионалните болести по чл. 24, т. 4 от КСО – 801,7 хил. лв.

Трансферите, предоставени на фонд „Условия на труд“, са усвоени в отчетения размер.¹⁰⁰

2.2.3. Отчетен е „Трансфер на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, съгласно чл. 92, ал. 4 НПОС“ в размер на 22,5 хил. лв., или 9,0 на сто от предвидените средства в ЗБДОО за 2020 г. – 250,0 хил. лв. Отчетените средства са за извършване на независим одит за съответствие на действително направените нетни разходи от извършване на обществена услуга по изплащане на пенсиите от „Български пощи“ ЕАД, съгласно чл. 92, ал. 4 от Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж. Средствата са усвоени в отчетения размер.¹⁰¹

2.2.4. Отчетен е трансфер „На бюджетни организации за запазване на заетостта на работниците и служителите“ в размер на 1 970,9 хил. лв., представляващ предоставени средства на второстепенните разпоредители с бюджет към общините, съгласно постановления на Министерски съвет.¹⁰²

2.2.5. Отчетен е „Трансфер за профилактика и рехабилитация на правоимаци лица към бюджетни организации“ в размер на 1 186,6 хил. лв., представляващ предоставени средства по сключени договори за изпълнение на дейността по профилактика и рехабилитация за 2020 г. с бюджетни организации. Трансферът е отчетен законосъобразно.¹⁰³

2.2.6. Отчетен е „Трансфер между бюджет и СЕС“ в размер на (-) 591,9 хил. лв., представляващи предоставени средства по изпълнението на европейски проекти.^{104,105}

Предоставените трансфери от бюджета на ДОО към други бюджети са в съответствие с действащото законодателство и са отразени вярно в отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2020 г.

3. Тенденция на приходите, разходите и трансферите, съгласно отчетите за изпълнението на ЗБДОО за периода 2018 г. – 2020 г.¹⁰⁶

Отчетените приходи по показателя „**Осигурителни приходи**“ са в размер: за 2018 г. – 6 772 399,8 хил. лв., за 2019 г. – 7 559 866,3 хил. лв. и за 2020 г. – 7 882 663,2 хил. лв.

⁹⁹ Одитни доказателства № 7 и № 21

¹⁰⁰ Одитни доказателства № 14 и № 21

¹⁰¹ Одитни доказателства № 18 и № 21

¹⁰² С решение на Надзорния съвет на НОИ, отразено в Протокол № 15 от 21.12.2020 г., са извършени законосъобразни промени по бюджета на ДОО, в резултат на което уточненият размер на „Предоставени трансфери на бюджетни организации“ е 2 500,0 хил. лв. Реализирана е икономия в размер на 529,1 хил. лв.; Одитни доказателства №№ 12, 15 и 21

¹⁰³ на основание чл. 36, ал. 1, т. 12 от КСО, чл. 25, ал. 2 от Наредба № 1 от 13.02.2007 г. за ползване и изплащане на паричните помощи за профилактика и рехабилитация и в съответствие с чл. 114, ал. 1 от ЗПФ и параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2020 г.; Одитни доказателства №№ 12, 15 и 21

¹⁰⁴ ОП „Развитие на човешките ресурси“ – „Проект Ns BGO5M90P001-3.016 „Изграждане на система за контрол върху експертизата на работоспособността“; ОП „Добро управление“ – проект BG05SFOP001-1.008 „Развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на НОИ за приоритетни процеси, свързани с пенсиите и предоставяне на електронни административни услуги“.

¹⁰⁵ Одитни доказателства № 12 и № 21

¹⁰⁶ Одитни доказателства № 23 и № 8

Отчита се нарастваща тенденция в абсолютна стойност на размера на осигурителните приходи за периода 2018 г. – 2020 г., което се дължи на постъпилите повече приходи от осигурителни вноски спрямо ЗБДОО.

Приходите от **осигурителни вноски** през 2018 г. – **6 772 399,8 хил. лв.**, през 2019 г. – **7 559 866,3 хил. лв.** и през 2020 г. – **7 882 663,2 хил. лв.** Нарастващата тенденция за периода се дължи на нарастване броя на осигурените лица и по-високия среден осигурителен доход.

„Неданъчните приходи“ през 2018 г. – 121 979,7 хил. лв., през 2019 г. – 180 418,0 хил. лв. и през 2020 г. – 190 333,5 хил. лв. Нарастващата тенденция за периода се дължи основно на нарастващата тенденция по отношение подпоказателя „Други приходи“, в който се отчитат средства от акумулирани осигурителни вноски от универсални и професионални пенсионни фондове.

Получените **трансфери** от централния бюджет¹⁰⁷ са в общ размер на 4 292 306,1 хил. лв. за 2018 г., 3 931 563,4 хил. лв. за 2019 г. и 6 247 090,1 хил. лв. за 2020 г. *Намаляваща е тенденцията по отношение на участието на държавата във финансирането на част от осигурителните разходи през 2019 г. спрямо 2018 г., но през 2020 г. държавата увеличава финансирането на разходите за социални помощи и обезщетения предвид реализирането на мерки за заетост и защита на работните места в засегнатите от пандемията на COVID-19 сектори.*

Разходите по показателя **„Пенсии“** през 2018 г. – **9 456 510,2 хил. лв.**, през 2019 г. – **9 861 157,8 хил. лв.** и през 2020 г. – **11 138 451,4 хил. лв.** Нарастващата тенденция през периода се дължи на осъвременяването на пенсиите и еднократно изплатените допълнителни суми към тях през годините¹⁰⁸, независимо, че броят на пенсиите намалява в резултат от пенсионната реформа.

По показателя **„Социални помощи и обезщетения“** през 2018 г. са отчетени 1 612 140,4 хил. лв., през 2019 г. – 1 674 605,5 хил. лв. и през 2020 г. – 2 015 197,7 хил. лв. Нарастващата тенденция през периода се дължи на увеличаващия се брой на осигурените лица до 2019 г.¹⁰⁹, изплатените повече работни дни по някои видове парични обезщетения, както и по-високото среднодневно парично обезщетение в резултат на нарастването на доходите на осигурените лица. По-изразеното нарастване на разходите през 2020 г. е пряка последица от негативното въздействие на пандемията на COVID-19 върху икономиката и пазара на труда, в резултат на което нарастват разходите за парични обезщетения за безработица, както и на средствата за парични обезщетения при временна неработоспособност по свързаните с COVID-19 диагнози и за карантина.

По показателя **„Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта“** са отчетени разходи през 2018 г. – 110 138,3 хил. лв., през 2019 г. – 120 611,3 хил. лв. и през 2020 г. – 1 131 932,7 хил. лв. Нарастващата тенденция през периода се дължи на нарастване на разходите за заплати и възнаграждения на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения, както и на счетоводното отчитане за 2020 г. на разходите за изплащане на компенсация и средства за запазване заетостта на работодатели в засегнати от пандемията на COVID-19 икономически дейности, респ. за запазване на работните места на наетите от тях работници и служители.

По показателя **„Отбрана и сигурност“** са отчетени през 2018 г. – 90,1 хил. лв., през 2019 г. – 111,4 хил. лв. и през 2020 г. – 112,5 хил. лв. Отчита се нарастваща тенденция по

¹⁰⁷ Получени трансфери от централния бюджет за ДОО и получен допълнителен трансфер от централния/ държавния бюджет за покриване на недостига от средства, както и трансфер за поети осигурителни вноски и данъци

¹⁰⁸ През 2018 г. и през 2019 г. са изплащани за месеците април и декември, а през 2020 г. освен за месец април, са изплатени и за месеците през периода от м. август до м. декември, включително

¹⁰⁹ осигурените лица през 2018 г. – 2 790 182 бр., през 2019 г. – 2 794 029 бр., през 2020 г. – 2 693 720 бр.

отношение на отчетените средства по показателя, което се дължи на нарастване разходите за възнаграждения на персонала и на разходите за издръжка. Независимо от това, отчетените средства по показателя и през трите години на изследвания период, са по-малко от предвидените със ЗБДОО за съответните години.

Разходите за пенсии¹¹⁰ през периода 2018 г. - 2020 г., за всяка от годините, са в по-голям абсолютен размер спрямо приходите от осигурителни вноски¹¹¹. Наблюдава се увеличаващ се темп на нарастване на разходите за пенсии¹¹² и намаляващ темп на нарастване на приходите от осигурителни вноски¹¹³ по години.

4. По раздел „Финансиране“

4.1. В Закона за бюджета на ДОО за 2020 г. не са предвидени суми по разчети за поети осигурителни вноски и данъци, но законосъобразно са отчетени 24 068,7 хил. лв. в съответствие с разпоредбите на чл. 159 от ЗПФ.¹¹⁴

4.2. Отчетените средства по показателя „Друго вътрешно финансиране“ в размер на 435,4 хил. лв. не са предвидени в ЗБДОО за 2020 г., но са законосъобразни и включват сумите по параграф 88-00 „Събрани средства и извършени плащания за сметка на други бюджети, сметки и фондове“ в размер на 517,3 хил. лв. и параграф 93-00 „Друго финансиране – нето (+/-)“ в размер на (-) 81,9 хил. лв.¹¹⁵

4.3. Наличните средства към 31.12.2020 г., в размер на 987,2 хил. лв., съответстват на левовата равностойност на остатъците по валутните сметки на НОИ, отчетени по параграф 95-08 „Наличност в легова равностойност по валутни сметки в края на периода“.¹¹⁶

Финансирането по бюджета на ДОО за 2020 г. е в съответствие с действащото законодателство.

¹¹⁰ с най-голям относителен дял в общия размер на разходите

¹¹¹ с най-голям относителен дял в общия размер на приходите

¹¹² с 4,3 на сто през 2019 г. спрямо 2018 г. и с 12,95 на сто през 2020 г. спрямо 2019 г.

¹¹³ с 11,6 на сто през 2019 г. спрямо 2018 г. и с 4,3 на сто през 2020 г. спрямо 2019 г.

¹¹⁴ Одитно доказателство № 12

¹¹⁵ Одитни доказателства № 12 и № 16

¹¹⁶ Одитно доказателство № 16

5. По раздел „Дефицит/Излишък“

В ЗБДОО за 2020 г. не е планиран дефицит (излишък) по бюджета на ДОО. В отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. е отчетен излишък в размер на 24 245,7 хил. лв.

Изпълнението на бюджетите на отделните фондове на ДОО през 2020 г. е както следва:

1. По бюджета на **фонд „Пенсии“** е отчетен дефицит в размер на 4 701 870,7 хил. лв., което е с 460 694,1 хил. лв. повече от планирания¹¹⁷. Това се дължи на: събраните със 125 675,4 хил. лв. повече приходи от осигурителни вноски, постъпилите по-малко приходи от универсални и професионални пенсионни фондове в размер на 8 517,4 хил. лв., полученият с 27 352,1 хил. лв. повече трансфер от централния бюджет за държавното обществено осигуряване, повече разходи за пенсии в размер на 605 469,3 хил. лв., по-малко разходи за социални помощи и обезщетения – 284,7 хил. лв. и непланирани, но отчетени предоставени трансфери за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни организации в размер на 19,6 хил. лв.

2. По бюджета на **фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“** при планиран дефицит от 147 542,1 хил. лв. е отчетен 48 631,5 хил. лв. или с 98 910,6 по-малко. По-малкият дефицит се дължи на: постъпилите повече осигурителни приходи с 68 188,5 хил. лв., непланираните, но събрани приходи от универсални и професионални пенсионни фондове в размер на 44,0 хил. лв., непланирани, но отчетени получени трансфери от централния бюджет за държавното обществено осигуряване в размер на 4 254,0 хил. лв., по-малко разходи за пенсии в размер на 26 423,2 хил. лв., по-малко разходи за социални помощи и обезщетения в размер на 0,9 хил. лв.

3. По бюджета на **фонд „Пенсии, несвързани с трудова дейност“**, при планиран дефицит от 20,4 хил. лв. е отчетен излишък от 16 917,3 хил. лв. Разликата се дължи на: по-малко разходи за пенсии за сметка на държавния бюджет в размер на 16 918,5 хил. лв., отчетените по-малко от планираните с 19,2 хил. лв. разходи за социални помощи и обезщетения.

4. По бюджета на **фонд „Трудова злополука и професионална болест“** е отчетен излишък в размер на 182 158,0 хил. лв., което е със 17 277,6 хил. лв. повече от планирания¹¹⁸. По-високият излишък се дължи на: получени повече приходи от осигурителни вноски с 11 574,0 хил. лв., отчетените по-малко разходи за пенсии за сметка на ДОО в размер на 1 343,8 хил. лв., отчетените по-малко разходи за социални помощи и обезщетения в размер на 4 159,2 хил. лв., предоставени по-малко трансфери на МТСП за фонд „Условия на труд“ в размер на 200,6 хил. лв.

5. По бюджета на **фонд „Общо заболяване и майчинство“** е отчетен дефицит в размер на 143 049,4 хил. лв., което е с 18 927,6 хил. лв. повече от планирания по бюджета¹¹⁹. Това се дължи на отчетените повече приходи от осигурителни вноски с 42 253,6 хил. лв., установения преразход за изплатени социални помощи и обезщетения в размер на 60 014,2 хил. лв., на непланираните, но отчетени предоставени трансфери за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни организации в размер на 1 167,0 хил. лв.

6. По бюджета на **фонд „Безработица“** е отчетен дефицит в размер на 1 325 248,5 хил. лв., което е с 209 991,5 хил. лв. повече от планирания¹²⁰ и се дължи на отчетените повече приходи от осигурителни вноски с 10 315,6 хил. лв., на отчетения по-малък размер на разходите за обезщетения за безработица със 779 692,9 хил. лв., на

¹¹⁷ 4 241 176,6 хил. лв.

¹¹⁸ 164 880,4 хил. лв.

¹¹⁹ 124 121,8 хил. лв.

¹²⁰ 1 115 257,0 хил. лв.

непланираните, но отчетени средства за други програми и дейности за осигуряване на заетост в размер на 998 029,1 хил. лв. и на непланираните, но отчетени трансфери на бюджетни организации за запазване на заетостта на работниците и служителите в размер на 1 970,9 хил. лв.

7. По **бюджета на НОИ** при планиран излишък в размер на 5 463 237,5 хил. лв. е отчетен излишък от 6 043 970,5 хил. лв., който е с 580 733,0 хил. лв. повече от планирания.

Наличните средства в края на периода по отчета на консолидирания бюджет на ДОО за 2020 г. са 987,2 хил. лв. и съответстват на левовата равностойност на остатъците по валутните сметки на НОИ.¹²¹

През одитирания период в НОИ има утвърдени и действат вътрешни актове¹²², регламентиращи процесите по изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО, структура и съдържание на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО и изпълнение на бюджета на ДОО.

Введените контроли са ефективни, което предполага предотвратяване на несъответствия в изследваните процеси, и са прилагани последователно през целия одитиран период. Взетите управленски решения в НОИ, показват добро разбиране за същността и значението на СФУК в изследваните процеси, поради което през одитирания период същите функционират в съответствие с изискванията на Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор, методологията, издадена от Министерството на финансите, и вътрешните актове.

Състоянието на СФУК в изследваните процеси е добро, като през одитирания период са осигурили ефективното изпълнение на дейностите във връзка с изготвянето на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г.

Част четвърта **ЗАКЛЮЧЕНИЕ**

Въз основа на резултатите от извършения одит на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г., представени в одитния доклад и събраните одитни доказателства, са налице основания за изразяване на следните заключения:

Дейността в изследваните процеси е в съответствие с действащото законодателство във всички съществени аспекти.

Спазен е нормативно определения ред по съставяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2020 г. в Сметната палата и в Народното събрание.

¹²¹ Одитно доказателство № 16

¹²² Счетоводна политика на НОИ за 2020 г.; Индивидуален сметкоплан на НОИ за 2020 г.; „Вътрешни правила за организацията на бюджетния процес при съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на Консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване (КБДОО), на бюджета на Учителския пенсионен фонд (УчПФ) и на бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите (ФГВРС)“ с 3 Работни инструкции (РИ) – РИ „Действия при съставяне и приемане на проекта на Закона за бюджета на ДОО, бюджета на Учителския пенсионен фонд и бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите“; РИ „Процедури при изпълнение на Закона за бюджета на ДОО, бюджета на Учителския пенсионен фонд и на бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите“; РИ „Процедури при отчитане на Закона за бюджета на ДОО, бюджета на Учителския пенсионен фонд и на бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите“; Работна инструкция „Поемане на задължение“ и „Извършване на разход“; Работна инструкция „Приемане и обработка на документи за отпускане и изплащане на парични обезщетения за безработица“; Работна инструкция „Приемане и обработване на документи за отпускане и изплащане на парични обезщетения и помощи от ДОО“; Вътрешни правила за организация на деловодната дейност, документооборота и контрола по изпълнение на сроковете в НОИ; функционални, длъжностни характеристики и други.

По структура и показатели отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. съответства на ЗБДОО за 2020 г. Посочените в отчета получени трансфери, разходи и предоставени трансфери, непредвидени в ЗБДОО за 2020 г., са отчетени законосъобразно.

Изпълнението на бюджета по отделните показатели е както следва:

а) Установено е преизпълнение на осигурителните приходи с 3,4 на сто, което се дължи на събраните повече приходи от осигурителни вноски. Постъпилите приходи от осигурителни вноски са законосъобразни и са отразени вярно в отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г.

б) Преизпълнението на неданъчните приходи със 100 790,6 хил. лв. спрямо планираните – 89 542,9 хил. лв., е в резултат на прехвърлени/възстановени акумулирани средства от осигурителни вноски от пенсионноосигурителни дружества във фондовете на ДОО - „Пенсии“ и „Пенсии за лицата по чл. 69“.

в) Установено е превишение на общите разходи с 1,8 на сто, което се дължи основно на направените повече разходи за социални помощи и обезщетения.

г) В резултат от предприетите ефективни действия от страна на НОИ, към 31.12.2020 г. размерът на надвзетите пенсии е намален с 220,6 хил. лв. Размерът на надвзетите парични обезщетения за временна неработоспособност е нараснал с 291,7 хил. лв., а размерът на надвзетите парични обезщетения за безработица е нараснал с 223,3 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2019 г.

д) Предоставените трансфери от НОИ на МЗ, на МТСП за фонд „Условия на труд“ и Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС) са в съответствие с действащото законодателство и са усвоени в отчетения размер.

е) През периода 2018 г. – 2020 г. се запазва тенденцията абсолютният размер на разходите за пенсии да превишава този на приходите от осигурителни вноски. Наблюдава се увеличаващ се темп на нарастване на разходите за пенсии и намаляващ темп на нарастване на приходите от осигурителни вноски по години.

Намаляваща е тенденцията по отношение на участието на държавата във финансирането на част от осигурителните разходи през 2019 г. спрямо 2018 г., но през 2020 г. държавата увеличава финансирането на разходите за социални помощи и обезщетения предвид реализирането на мерки за заетост и защита на работните места в засегнатите от пандемията на COVID-19 сектори.

ж) Отчетените дефицити по бюджетите на фондовете на ДОО - „Пенсии“, „Пенсии за лицата по чл. 69“, „Общо заболяване и майчинство“ и „Безработица“ са покрити с отчетените излишъци по фондовете „Пенсии, несвързани с трудова дейност“, „Трудова злополука и професионална болест“ и бюджета на НОИ. Наличността в края на периода по отчета на консолидирания бюджет на ДОО е равна на остатъка по валутните сметки на НОИ.

Въведените с вътрешните правила контроли са ефективни, което предполага предотвратяване на несъответствия в изследваните процеси, и са прилагани последователно през целия одитиран период. Системата за финансовото управление и контрол е осигурила съответствие на изследваните процеси с изискванията на правната рамка.

Част пета

ПРЕПОРЪКИ

В резултат на извършения одит не се дават препоръки.

Част шеста

ОТГОВОРИ НА ОДИТИРАНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Фактите и обстоятелствата, установени при одита и отразени в доклада са съгласувани с представители на одитираната организация¹²³. Представителите на НОИ изразяват пълно съгласие и приемат напълно (изцяло) установените факти и обстоятелства.

В подкрепа на констатациите от одитния доклад са събрани 26 броя одитни доказателства, които заедно с работните документи, отразяващи отделните етапи на одитния процес, се намират в Сметната палата.

Настоящият одитен доклад е приет на основание, чл. 48, ал. 1 от Закона за Сметната палата с Решение № 160 от 22.06.2021 г. на Сметната палата.

¹²³ на 31.05.2021 г.

**ОПИС НА ОДИТНИТЕ ДОКАЗАТЕЛСТВА
КЪМ ОДИТЕН ДОКЛАД № 0600100221**

№	Одитни доказателства	Брой страници
1	Писмо на НОИ изх. № Ц 1029-40-1424#14/20.04.2021 г.	1
2	Справка за видовете и броя на организационните звена в ЦУ и ТП на НОИ през 2020 г., дадена по т. 2 от писмо на НОИ изх. № Ц 1029-40-1424/08.04.2021 г.	1
3	Справка за състава на Надзорния съвет на НОИ и извършените промени в него през 2020 г., дадена по т. 4 от писмо на НОИ изх. № Ц 1029-40-1424#/14.04.2021 г.	2
4	Справка за отговорните длъжностни лица в ЦУ на НОИ за периода 01.01.2020 г. – 31.12.2020 г., дадена по т. 8 от писмо на НОИ изх. № Ц 1029-40-1424/08.04.2021 г.	3
5	РД-И-2.29 (1) от 12.05.2021 г. - за тест с двойна цел за съответствие на изготвянето, утвърждаването и представянето на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. с действащата правна рамка в област на изследване „Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г.“	5
6	Заповед № 1016-40-1182/06.11.2018 г. на Управителя на НОИ и Вътрешни правила за организацията на бюджетния процес при съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на Консолидирания бюджет на ДОО, на бюджета на Учителския пенсионен фонд и на бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите с приложения – 3 бр. работни инструкции	20
7	Кореспонденция между НОИ и Министерството на здравеопазването и платежни документи	6
8	Писмо изх. на НОИ № Ц 1029-40-1424#1/12.04.2021 г. до Сметната палата относно представяне на отчет за изпълнение на бюджета на ДОО за 2020 г. с приложения: Протокол № 3 от заседание на НС на НОИ, проведено на 08.04.2021 г.; Доклад на Управителя на НОИ за изпълнение на бюджета на ДОО за 2020 г.; Отчет за изпълнение на Закона за бюджета на ДОО за 2020 г.; Отчет на консолидирания бюджет на ДОО за 2020 г. по месеци; Статистически отчет за изпълнение на консолидирания бюджет на ДОО за 2020 г.; Демографски и икономически показатели за 2020 г.; Натурални показатели по пенсиите за 2020 г.; Приложение № 3 към чл. 15, ал. 4 от ЗБДОО за 2020 г.; Приложение № 4 към чл. 16 от ЗБДОО за 2020 г. и Приложение № 5 към чл. 17 от ЗБДОО за 2020 г.	76
9	Докладна записка от Управителя на НОИ за представяне на НС на НОИ на отчет за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. за утвърждаването му; Писмо от Управителя на НОИ до Народно събрание, изх. на НОИ № Ц 1029-40-1424#2/12.04.2021 г.	2
10	РД-И-2.29 (2) от 14.05.2021 г. - за тест с двойна цел за установяване съответствието на структурата и съдържанието на отчета за изпълнението на ДОО 2020 г. със ЗБДОО за 2020 г. в областта на изследване	11

№	Одитни доказателства	Брой страници
	„Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г.“	
11	Справка за ежемесечно представяне на касовите отчети от НАП, НЗОК и МФ за 2020 г.	1
12	Писмо, вх. на НОИ № Ц 1029-40-1789/10.05.2021 г. от ръководителя на одитния екип от Сметна палата; Писмо, изх. на НОИ № Ц 1029-40-1789#1/10.05.2021 г.; ПМС № 55 от 30.03.2020; ПМС № 151 от 03.07.2020; ПМС № 278 от 12.10.2020 г.; ПМС № 400/22.12.2020 г.; ПМС № 416 от 30.12.2020 г.	33
13	ПМС № 53/26.03.2020 г.; ПМС № 175/31.07.2020 г.; ПМС № 226/20.08.2020 г.; ПМС № 258/17.09.2020 г.; ПМС № 285/22.10.2020 г.; и ПМС № 312/20.11.2020 г.	6
14	Писмо, изх. на Сметна палата № 04-13-5/02.04.2021 г. на зам.-председателя на Сметна палата до управителя на Фонд „Условия на труд“, Писмо, вх. № 04-13-5/16.04.2021 г. от Управителя на Фонд „Условия на труд“ до заместник-председателя на Сметна палата, платежни документи	8
15	Протокол № 15 от 21.12.2020 г. от проведено заседание на НС на НОИ – Решение по т. 1 и по т. 4 за одобряване на корекциите по бюджета на НОИ за 2020 г. и Справка за извършените промени в бюджета на ДОО за 2020 г.; Протокол № 3 от 23.03.2020 от проведено заседание на НС на НОИ – Решение по т. 1 за определяне на изпълнители на дейността по профилактика и рехабилитация за 2020 г.; ПМС № 249 от 03.09.2020 г.	15
16	Част от отчет за касовото изпълнение на ДОО за 2020 г.	6
17	РД-И-2.29(3) от 27.05.2021 г. - за тест с двойна цел на приходите по бюджета на ДОО, предоставени от НОИ, НАП и НЗОК за област „Изготвяне, утвърждаване и представяне отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г.“ с приложени Справка за степента на изпълнение на приходните показатели по отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2020 г. спрямо утвърдените със ЗБДОО за 2020 г.; Справки за размера на приходите по фондове на ДОО и по видове източници за 2020 г.	8
18	Кореспонденция между НОИ и МТИТС и платежни документи	23
19	РД-И-2.21(1) от 27.05.2021 г. - за тестове по същество на получените трансфери по бюджета на ДОО за област „Изготвяне, утвърждаване и представяне отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2021 г.“	4
20	РД-И-2.29(4) от 27.05.2021 г. - за тест с двойна цел върху данните от отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. за извършените разходи в област на изследване „Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г.“ с приложени Справка за степента на изпълнение на показателите по отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. спрямо утвърдените със Закона за бюджета на ДОО за 2020 г. и Справка за броя на пенсионерите, пенсиите и разходите за пенсии през 2020 г.	16
21	РД-И-2.21(2) от 27.05.2021 г. - за тестове по същество на предоставените	5

№	Одитни доказателства	Брой страници
	трансфери през 2020 г. от бюджета на ДОО в област на изследване „Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г.“	
22	Справка по т. 5 от писмо № Ц 1029-40-1424/08.04.2021 г. на Сметна палата във връзка с одит на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. – Информация за броя на осигурените лица, осигурителната база и средномесечния осигурителен доход на база приходи от осигурителни вноски по отчета на КБДОО за 2020 г.	2
23	Писмо, вх. на НОИ № Ц 1029-40-1787/10.05.2021 г. от ръководителя на одитния екип от Сметна палата за изискване на информация; Писмо, изх. на НОИ № Ц 1029-40-1787#1/10.05.2021 г.	27
24	Писмо, вх. на НОИ № Ц 1029-40-1788/10.05.2021 г. от ръководителя на одитния екип до Управителя на НОИ и Писмо, изх. на НОИ № 1029-40-1788#1/10.05.2021 г. до ръководителя на одитния екип с приложени писма от дирекции на НОИ	17
25	Справка за диференцирания остатък на вземанията по фондове към 31.12.2020 г.; Справка за диференцирания остатък на вземанията към 31.12.2020 г.; Справка за диференцирания остатък на вземанията към 31.12.2019 г.	4
26	Справка за отчетените разходи за социални помощи и обезщетения по КСО за 2020 г. и Справка за отчетените разходи по „Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта“ по отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г.	4

СТАНОВИЩЕ НА СМЕТНАТА ПАЛАТА

ПО ОТЧЕТА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2020 г.

Настоящото становище е изготвено в изпълнение на чл. 6, ал. 5 от Закона за Сметната палата и отразява резултатите от извършения одит на отчета за изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване (ДОО) за 2020 г. Проверено и оценено е съответствието с изискванията на нормативните и вътрешните актове през одитирания период:

I. Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. е изготвен от НОИ при спазване изискванията на вътрешните правила.¹²⁴ Внесен е от управителя на НОИ за утвърждаване в Надзорния съвет на НОИ, съгласно разпоредбите на Кодекса за социално осигуряване (КСО).¹²⁵

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г., е утвърден от Надзорния съвет на НОИ на 08.04.2021 г.¹²⁶ Представен е в Сметната палата на 12.04.2021 г. при спазване на законоустановения седемдневен срок.¹²⁷

Годишният отчет за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. е внесен от управителя на НОИ в Народното събрание за приемане едновременно с отчета за изпълнението на държавния бюджет за 2020 г.¹²⁸

II. Структура и съдържание на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г.

1. Представеният отчет включва изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО, бюджетите на фондовете по чл. 18 от КСО - „Пенсии“, „Пенсии на лицата по чл. 69“, „Пенсии, несвързани с трудова дейност“, „Трудова злополука и професионална болест“, „Общо заболяване и майчинство“, „Безработица“ и бюджета на НОИ.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. е изготвен съгласно структурата и показателите, определени в Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване (ЗБДОО) за 2020 г. Отчетените приходи, разходи и трансфери по бюджетите на осигурителните фондове и по бюджета на НОИ отговарят по характер на нормативно определените в КСО.¹²⁹

¹²⁴ Вътрешни правила за организацията на бюджетния процес при съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на Консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване, на бюджета на Учителския пенсионен фонд и на бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите

¹²⁵ чл. 37, ал. 5, т. 3, б. „б“ от КСО

¹²⁶ С Протокол № 3 от заседание на Надзорния съвет, проведено на 08.04.2021 г.

¹²⁷ съгласно чл. 56, ал. 1 от Закона за Сметната палата

¹²⁸ съгласно чл. 31, ал. 1 от КСО

¹²⁹ чл.чл. 20 – 26б от КСО

2. В отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2020 г. са посочени показатели, които не са предвидени в ЗБДОО за 2020 г., но са в изпълнение на действащи нормативни актове, както следва:

2.1. По Раздел „Приходи и трансфери - всичко“

2.1.1. По показателя „Трансфери от МТСП по програми за осигуряване на заетост“ са отчетени средства съгласно сключени договори по програми за временна заетост между Агенцията по заетостта (АЗ) и НОИ¹³⁰, които са в съответствие с параграф 1 от Преходните и заключителни разпоредби (ПЗР) на ЗБДОО за 2020 г.

2.1.2. По показателя „Трансфери за поети осигурителни вноски и данъци“ отчетените средства са за данъци върху доходите на физическите лица, във връзка със схемата на централизирано разплащане на осигурителните вноски и данъци по чл. 159 от Закона за публичните финанси (ЗПФ).

2.2. По Раздел „Разходи и трансфери – всичко“

2.2.1. По показателя „Програми за временна заетост“ са отчетени средства, които са в изпълнение на сключени договори между НОИ и АЗ на основание чл. 30б, ал. 1, т. 2 от Закона за насърчаване на заетостта и са в съответствие с параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2020 г.

2.2.2. По показателя „Други програми и дейности за осигуряване на заетост“ са отчетени средства във връзка с изпълнение на ангажиментите на НОИ за изплащане на компенсация на работодатели с цел запазване на заетостта на работниците и служителите при извънредното положение във връзка с COVID-19, съгласно ПМС №№ 55, 151, 278 и 400 от 2020 г., и са отчетени в съответствие с параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2020 г.¹³¹

2.2.3. По показателя „Други служби и дейности по социално осигуряване, подпомагане и заетостта“ са отчетени средствата за предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите (за профилактика и рехабилитация), и са в съответствие с параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2020 г.

2.2.4. По показателя трансфер „На бюджетни организации за запазване на заетостта на работниците и служителите“ са отчетени средства, съгласно ПМС №№ 55, 151 и 278 от 2020 г., представляващи предоставени трансфери на второстепенните разпоредители с бюджет към общините.

2.2.5. По показателя „Трансфер за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни организации“ в съответствие с чл. 114, ал. 1 от ЗПФ и параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2020 г., са отчетени предоставени средства по сключени договори с бюджетни организации за изпълнение на дейността по профилактика и рехабилитация за 2020 г.

2.2.6. По показателя „Трансфер между бюджет и СЕС“ са отчетени средства, представляващи разходи по изпълнението на европейски проекти.¹³²

3. Спазена е разпоредбата на параграф 2 от ПЗР на ЗБДОО за 2020 г., като не е формиран общ резерв на фондовете по чл. 18 от КСО.

III. Изпълнение на бюджета на ДОО за 2020 г.

¹³⁰ чл. 30б, ал. 1, т. 2 от Закона за насърчаване на заетостта

¹³¹ Предоставените средства са компенсация по мярката 60/40.

¹³² ОП „Развитие на човешките ресурси“ – „Проект Ns BGO5M90P001-3.016 „Изграждане на система за контрол върху експертизата на работоспособността“; ОП „Добро управление“ – проект BG05SFOP001-1.008 „Развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на НОИ за приоритетни процеси, свързани с пенсиите и предоставяне на електронни административни услуги“.

Съгласно ЗБДОО за 2020 г.¹³³ планираният размер на осигурителните приходи е 8 054 656,1 хил. лв., на получените допълнителни трансфери от централния/държавния бюджет за покриване на недостига от средства е 4 134 267,0 хил. лв., а на социалните помощи и обезщетения - 1 739 340,4 хил. лв. Във връзка с пандемията от COVID-19 и предприетите мерки и действия по време на извънредното положение е извършено изменение в бюджета на НОИ. С промяна в ЗБДОО от м. април 2020 г.¹³⁴ са намалени приходите от осигурителни вноски с 430 000,0 хил. лв. (7 624 656,1 хил. лв.), увеличен е с 1 000 000,0 хил. лв. разходът на фонд „Безработица“ за изплащане на социални помощи и обезщетения (2 739 340,4 хил. лв.), а промените са компенсирани с увеличение на получените трансфери от централния бюджет в размер на 1 430 000,0 хил. лв. (5 564 267,0 хил. лв.).

1. По Раздел „Приходи и трансфери - всичко“

Отчетените общо приходи и трансфери са в размер на 14 319 477,5 хил. лв., или 106,4 на сто спрямо планираните – 13 455 690,4 хил. лв.

Съгласно ЗБДОО за 2020 г. приходите по бюджета на ДОО включват „Осигурителни приходи“, „Неданъчни приходи“ и „Внесен данък добавена стойност (ДДС) и други данъци върху продажбите“.

Общо събраните приходи (без получените трансфери) са в размер на 8 072 017,6 хил. лв., при планирани 7 713 159,0 хил. лв., или изпълнение 104,7 на сто.

1.1. Отчетените осигурителни приходи през 2020 г. са в размер на 7 882 663,2 хил. лв., като планираните със ЗБДОО за 2020 г. са в размер на 7 624 656,1 хил. лв., или изпълнението е 103,4 на сто.

Отчетените повече с 258 007,1 хил. лв. приходи от осигурителни вноски се дължат на постъпилите повече приходи от осигурителни вноски¹³⁵.

Приходите от осигурителни вноски за 2020 г. са с 4,3 на сто повече спрямо 2019 г.¹³⁶, като увеличението се дължи на горепосочената причина.

1.2. Неданъчните приходи са със 100 790,6 хил. лв. повече от планираните – 89 542,9 хил. лв., което се дължи на преизпълнението на други приходи в резултат на отчетени прехвърлени/възстановени акумулирани средства от осигурителни вноски от пенсионноосигурителните дружества във фондовете на ДОО - „Пенсии“ и „Пенсии за лицата по чл. 69“.

1.3. Отчетените приходи от данък добавена стойност и други данъци върху продажбите са в размер на (-) 979,1 хил. лв. при планирани (-) 1 040,0 хил. лв., или изпълнение 60,9 на сто, като данъците са внесени в държавния бюджет.

1.4. Съгласно ЗБДОО за 2020 г. е предвидено държавата да участва във финансирането на осигурителните разходи чрез **трансфери** в размер на 5 742 531,4 хил. лв.

В отчета за изпълнението на бюджета на ДОО са отчетени получени трансфери в общ размер на 6 247 459,9 хил. лв., в т. ч.: 209 870,5 хил. лв. от централния бюджет за ДОО; 6 031 627,6 хил. лв. допълнителни трансфери от централния/държавния бюджет за покриване на недостига от средства; 369,8 хил. лв. от МТСП по програми за осигуряване на заетост и трансфери за поети осигурителни вноски и данъци в размер на 5 592,0 хил. лв.

2. По Раздел „Разходи и трансфери - всичко“

¹³³ обн., ДВ, бр. 99 от 17.12.2019 г., в сила от 01.01.2020 г.

¹³⁴ изм., ДВ, бр. 34 от 09.04.2020 г., в сила от 09.04.2020 г.

¹³⁵ постъпили на основание чл. 46, чл. 4в, чл. 157, ал. 7 от КСО и § 51 и § 154 от ПЗР към ЗИД на КСО

¹³⁶ 7 559 866,3 хил. лв.

Общо отчетените разходи и предоставени трансфери от бюджета на ДОО са в размер на 14 295 231,8 хил. лв. при планирани 11 759 728,0 хил. лв., или 106,2 на сто спрямо приетите със закона и са с 22,5 на сто повече спрямо 2019 г.¹³⁷

2.1. Отчетените **разходи** в размер на 14 285 694,3 хил. лв. са 101,8 на сто спрямо уточнения план¹³⁸ – 14 031 055,2 хил. лв. Установеното превишение от 254 639,1 хил. лв. се дължи основно на направените повече разходи за социални помощи и обезщетения.

С най-голям относителен дял са разходите за пенсии – 78,0 на сто, следвани от разходите за социални помощи и обезщетения – 14,1 на сто и разходите за програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетост – 7,9 на сто.

2.1.1. По показателя „**Пенсии**“ в ЗБДОО за 2020 г. са предвидени средства в размер на 10 577 667,6 хил. лв. С ПМС¹³⁹ са одобрени допълнителни трансфери за еднократно изплащане на сума към пенсиите за месец април и за месеците от август до декември 2020 г. в общ размер на 579 739,5 хил. лв. С тази сума уточненият план по показателя разходи за „Пенсии“ се увеличава до размер на 11 157 407,1 хил. лв. Отчетените разходи са в размер на 11 138 451,4 хил. лв., или 99,8 на сто спрямо уточнения план. Реализирана е икономия в размер на 18 955,7 хил. лв., което е 0,2 на сто спрямо уточнения план. Разходите за пенсии са нараснали с 13,0 на сто спрямо 2019 г.¹⁴⁰

За 2020 г. разходите за пенсии са 9,4 на сто от БВП.¹⁴¹ През 2020 г. броят на пенсиониралите се лица е 84 973, а броят на възобновените и възстановените пенсионери е 30 153. Броят на пенсионерите, чиито пенсии са прекратени и спрени през 2020 г., е 138 046. Поради това, към 31.12.2020 г., броят на пенсионерите, ефективно получаващи пенсии, е 2 112 916, които са с 22 920 по-малко спрямо броя на същите пенсионери към 31.12.2019 г. Към 31.12.2020 г. броят на пенсиите е 2 127 775, от които лични пенсии – 2 012 551 и наследствени пенсии – 115 224. Спрямо 2019 г. общият брой на пенсиите е намалял с 23 990, което е в резултат на провежданата пенсионна реформа.

От отчетените разходи за „**Пенсии**“ с най-голям относителен дял са: „Пенсиите за сметка на ДОО“ – в размер на 10 977 032,2 хил. лв. (98,55 на сто от общия размер на разходите за пенсии), следвани от „Пенсии за сметка на ДБ“ – 1,44 на сто и „Капиталов трансфер за прехвърляне на пенсионни права към пенсионните схеми на ЕС, ЕЦБ и ЕИБ“ – 0,01 на сто.

Установено е превишение на разходите за „Пенсии за сметка на ДОО“ в размер на 577 678,9 хил. лв. или 5,6 на сто спрямо показателя разходи за „Пенсии“ в ЗБДОО за 2020 г. Причина за увеличението са включените разходи за изплатените еднократно допълнителни суми към пенсиите за месец април и за месеците от август до декември 2020 г. – утвърдени общо в размер на 579 739,5 хил. лв. Без изплатените еднократни допълнителни суми, разходите за пенсии от ДОО са 10 395 592,4 хил. лв. или с 3 760,9 хил. лв. (0,04 на сто) по-малко от планираните.

Разходите за пенсии¹⁴² през периода 2018 г. - 2020 г., за всяка от годините, са в по-голям абсолютен размер спрямо приходите от осигурителни вноски¹⁴³. Наблюдава се

¹³⁷ отчетени разходи и трансфери в размер на 11 665 442,0 хил. лв. през 2019 г.

¹³⁸ Уточненият план представя извършените законосъобразни корекции по бюджета на ДОО за 2020 г., в резултат на ПМС-та и от утвърдените промени по отделните разходни параграфи и подпараграфи, вследствие от взети решения на Надзорния съвет на НОИ, на основание чл. 114, ал. 1 и ал. 2 от ЗПФ

¹³⁹ ПМС № 53 от 26.03.2020 г., ПМС № 175 от 31.07.2020 г., ПМС № 226 от 20.08.2020 г., ПМС № 258 от 17.09.2020 г., ПМС № 285 от 22.10.2020 г. и ПМС № 312 от 20.11.2020 г.

¹⁴⁰ разходи за пенсии за 2019 г. – 9 861 157,8 хил. лв.

¹⁴¹ БВП за 2020 г. е 118 605 млн. лв.

¹⁴² с най-голям относителен дял в общия размер на разходите

увеличаващ се темп на нарастване на разходите за пенсии¹⁴⁴ и намаляващ темп на нарастване на приходите от осигурителни вноски¹⁴⁵ по години.

Постигната е икономия на разходите за „Пенсии за сметка на държавния бюджет“ в размер на 16 918,5 хил. лв., което е 9,5 на сто от планираните. По-ниският разход се дължи основно на: за пенсии за военна и гражданска инвалидност, социални пенсии за старост, социални пенсии за инвалидност, персонални пенсии, пенсии за особени заслуги и пенсии, отпуснати по отменени закони през 2020 г. са изразходвани 150 456,6 хил. лв., което е с 9,4 на сто по-малко от плана; разходът за добавки към пенсиите на участниците и пострадалите във войните е в размер на 1 037,8 хил. лв. или 79,0 на сто изпълнение на плана; средствата, изплатени за добавките по чл. 9 от Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресираните лица (ЗПГРРЛ) са в размер на 8 795,1 хил. лв., което е с 10,9 на сто по-малко от плана. Пенсиите за сметка на ДБ са отпуснати на основание на действащи нормативни актове.

Дължимите суми за **надвзети пенсии** към 31.12.2020 г., подлежащи на събиране, са в размер на 6 402,1 хил. лв. Установено е, че размерът на надвзетите пенсии е намален със 220,6 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2019 г.¹⁴⁶

2.1.2. По разходния показател „**Социални помощи и обезщетения**“ в ЗБДОО за 2020 г. са предвидени средства в размер на 2 739 340,4 хил. лв. С решение на Надзорния съвет на НОИ са извършени законосъобразни промени по бюджета на ДОО, в резултат на което уточненият размер на разходите по показателя е 1 739 340,4 хил. лв. По бюджета на ДОО са отчетени разходи в размер на 2 015 197,7 хил. лв., които са 115,9 на сто спрямо уточнения план. Установен е преразход в размер на 275 857,3 хил. лв., което е 15,9 на сто повече спрямо уточнения план по показателя. Причини за превишението са по-големият брой изплатени: обезщетения и помощи за безработни; парични обезщетения за временна нетрудоспособност поради общо заболяване; парични обезщетения за временна нетрудоспособност за гледане на болен член от семейството; парични обезщетения за бременност и раждане; и парични обезщетения за осиновяване на дете до петгодишна възраст.

Дължимите **надвзети обезщетения за временна неработоспособност** към 31.12.2020 г. са в размер на 8 299,9 хил. лв., а **надвзетите обезщетения за безработица** в размер на 2 162,2 хил. лв. Установено е, че размерите на надвзетите парични обезщетения за временна неработоспособност и на надвзетите обезщетения за безработица към 31.12.2020 г. са нараснали, съответно с 291,7 хил. лв. и с 223,3 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2019 г.¹⁴⁷ Последното се дължи на пропорционално извършените и отчетени в повече разходи по показателя „Социални помощи и обезщетения“ през 2020 г.¹⁴⁸ спрямо 2019 г.¹⁴⁹

2.1.3. По разходния показател „**Програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетостта**“ в ЗБДОО за 2020 г. са планирани средства в размер на 131 113,9 хил. лв. В резултат от извършени законосъобразни промени по бюджета на ДОО¹⁵⁰ уточненият план на разходите по показателя е 1 134 139,2 хил. лв. По бюджета на

¹⁴³ с най-голям относителен дял в общия размер на приходите

¹⁴⁴ с 4,3 на сто през 2019 г. спрямо 2018 г. и с 12,95 на сто през 2020 г. спрямо 2019 г.

¹⁴⁵ с 11,6 на сто през 2019 г. спрямо 2018 г. и с 4,3 на сто през 2020 г. спрямо 2019 г.

¹⁴⁶ Към 31.12.2019 г. – 6 622,7 хил. лв.

¹⁴⁷ надвзети парични обезщетения за временна неработоспособност към 31.12.2019 г. – 8 008,2 хил. лв.; надвзетите обезщетения за безработица към 31.12.2019 г. – 1 938,9 хил. лв.

¹⁴⁸ Разходи за социални помощи и обезщетения за 2020 г. – 2 015 197,7 хил. лв.

¹⁴⁹ Разходи за социални помощи и обезщетения за 2019 г. – 1 674 605,5 хил. лв.

¹⁵⁰ На основание ПМС-та и в резултат от утвърдените промени по отделните разходни параграфи и подпараграфи, вследствие от взети решения на Надзорния съвет на НОИ, на основание чл. 114, ал. 1 и ал. 2 от ЗПФ

ДОО са отчетени разходи в размер на 1 131 932,7 хил. лв., като е постигната икономия по показателя в размер на 2 206,5 хил. лв. или 0,2 на сто от уточнения план.

2.1.4. По показателя „**Отбрана и сигурност**“ са отчетени 112,5 хил. лв. при планирани 168,5 хил. лв. Реализирана е икономия в размер на 33,2 на сто.

2.2. Отчетените **предоставени трансфери** от бюджета на ДОО към други бюджети са 9 537,5 хил. лв., които са 128,9 на сто спрямо предвидените в ЗБДОО за 2020 г. – 7 400,0 хил. лв., но 96,3 на сто спрямо заложените в уточнения план – 9 900,0 хил. лв.¹⁵¹. Предоставени са трансфери, които не са планирани в ЗБДОО за 2020 г. – трансфер „На бюджетни организации за запазване на заетостта на работниците и служителите“ – 1 970,9 хил. лв., „Трансфер за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни организации“ - 1 186,6 хил. лв. и „Трансфер между бюджет и СЕС“ – в размер на (-) 591,9 хил. лв. Всички предоставени трансфери от бюджета на ДОО за 2020 г. са в съответствие с действащото законодателство.

3. По раздел „Финансиране“

3.1. Отчетени са **суми по разчети за поети осигурителни вноски и данъци** в размер на 24 068,7 хил. лв., които са в съответствие с разпоредбите на чл. 159 от ЗПФ.

3.2. Отчетените средства по показателя „**Друго вътрешно финансиране**“ в размер на 435,4 хил. лв. не са предвидени в ЗБДОО за 2020 г., но са законосъобразни.

3.3. Наличните средства към 31.12.2020 г., в размер на 987,2 хил. лв., съответстват на левовата равностойност на остатъците по валутните сметки на НОИ.

4. По раздел „Дефицит/Излишък“

В ЗБДОО за 2020 г. не е **планиран дефицит (излишък)** по бюджета на ДОО. В отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. е **отчетен излишък** в размер на 24 245,7 хил. лв.

Отчетените дефицити по бюджетите на фондовете „Пенсии“, „Пенсии за лицата по чл. 69“, „Общо заболяване и майчинство“ и „Безработица“ са покрити с излишъците по фондовете „Пенсии, несвързани с трудова дейност“, „Трудова злополука и професионална болест“ и бюджета на НОИ.

В заключение Сметната палата изразява следното становище:

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. е изготвен, утвърден и представен в Сметната палата и в Народното събрание при спазване на законовите процедури. Структурата и съдържанието на отчета отговарят на изискванията на Закона за бюджета на ДОО за 2020 г. и Кодекса за социално осигуряване. Получените приходи и трансфери, извършените разходи и предоставените трансфери от НОИ на други бюджети са в съответствие с действащото законодателство и са отразени вярно в отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г.

Настоящото становище е прието от Сметната палата с Решение № 160 от 22.06.2021 г. (Протокол № 24)

¹⁵¹ С решение на **Надзорния съвет** на НОИ са извършени законосъобразни промени по бюджета на ДОО, в резултат на което уточненият размер на „Предоставени трансфери“, отчетен в т. 2 на раздел „Разходи и трансфери – всичко“ към Отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г., е 9 900,0 хил. лв.